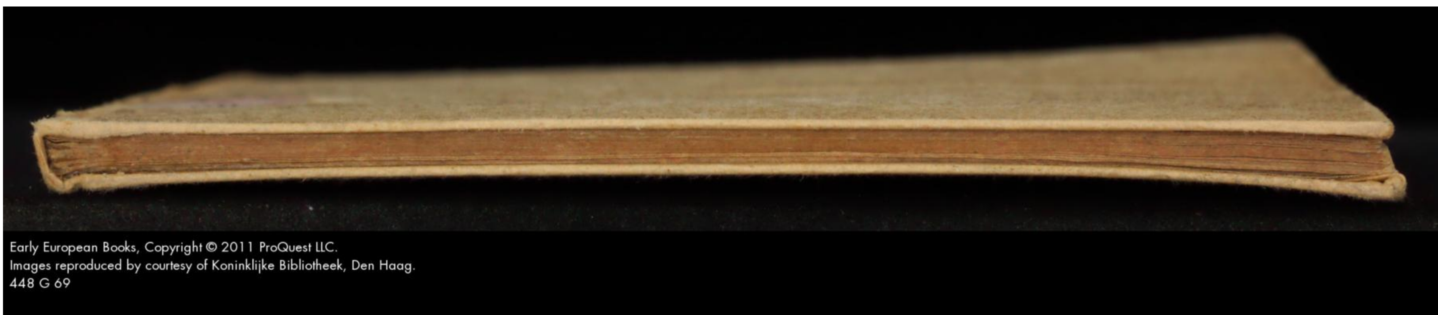

SVFFRIDI SIXTINI GERAERT van VELSEN LYENDE.

TREVR-SPEL.

TOT AMSTELREDAM,

Voor *Iosephus vander Nave* Boeckvercooper, woonende in't S. Ians-straet inden ghecroonden Bybel, *ANNO 1628.*

Clarissimo Viro Domino

D. SAMVELI COSTERO,

Medicinæ Doctori expertissimo & practico felicissimo.

SUFFRIDUS SIXTJNUS,

Hanc suam de pœnâ & passione Herois VELSENII Tragædiam ingratitudinis Tekmerion *pro tot tantisque beneficijs.*

L. M. Q.

Dedicat & offert Auctor.

INHOVDT.

GEraerd van Velſen (na dat hy Grave Floris de vijfde hadde omgebracht) op het Huys te Croonenburgh ghevlucht, ende aldaer ghevanghen ſijnde, ſo reyſt de VVraeck ende de Eygenbaet uyt de Helle, om het volck ende den Raedt tot ſtraffe over de moordt te bewegen.

De Raedt van VVelborene Mannen vergadert, daer Geraerd van Velſen voorghebracht ſijnde, opentlijck bekent de moordt begaen te hebben, de reedenen daer van verhaelende. Dies hy weder wech ghebracht werdt. Den Raedt beraedtſlaeght hoe ſy in Velſens ſaecke ſullen handelen, qualijck konnende beſluyten om hem te dooden.

De Ghemeente met wraeck ontſteecken, komen voor den Raedt, begheerende des Moorders leven, voor het leven haeres vermoorden Vorſts: daer over den Raedt weder raedtſlaeght, ende bewogen eenſdeels door vreeſe des volcks, ende eenſdeels door eyghenbaet, die haer uyt Velſens doodt te verwachten ſtond', beſluyt datmen Velſen ſal doen ſterven.

De Ghemeente noch niet vernoecht ende met noch heeter wraeck ontſteecken, verſchijnt weeder voor de Raeden, begheerende datmen oock alle den Adel, tot in het negende lidt, ſal uytroeyen, dat haer na verſcheyde bedenckingen des Raedts, oock toegeſeydt werdt. Dies den Adel vlucht.

Velſen wort ſijn vonniſſe geleeſen, ende met de doodt gheſtraft. Het Toneel is om ende in Leyden.

PERSONAGIEN.

HEER GERAERT VAN VELSEN.
DE GRAEF VAN CLEVE.
DE GHEEST VAN GRAEF FLORIS VAN HOLLANDT.
SCHILDKNAEP.
DIDRICK VAN WASSENAER BURGH-GRAEF VAN RHYNLANDT.
RAEDEN WELBORENE MANNEN.
LANDTSCHRYVER.
VLUCHTENDE EDELMAN MET SYN VROUW.
REY VAN VROOME INGHESETENEN.
REY VAN NAERDERS, KENEMAERS EN WATERLANDERS.
WRAECK.
EYGHENBAET.
TWIST.
MEGERA
THYSIPHONE } *Stomme.*
ALECTO

GERAERT
van
VELSEN
LYENDE.

EERSTE BEDRYF.

Eerste Toneel.

WRAECK, EYGHENBAET, TWIST.

Ier op der aerden tot verderf ben ick verschenen
Wt 'takelighe Nest, daer niet dan claghen, weenen,
En tandeknarssen is, om een voornemen saeck.
Siet eens wie dat ick ben? Ick ben de woede Wraeck
Omçinghelt met de Schaer van vaerdighe ghesanten,
Meest al van mijn ghessacht en nauwe bloedt-verwanten,
Die altijdt aen de zy van *Mars* ten oorlogh gaet,
Ghewapent en ghehart, en die dit yser staet
Soo net ghecloncken om de nauw-ghepranghde leden,
Waer aen het *Mulcibers* Sicylsche Reusen smeden.
Mijn Cleederen bloedtroot van 'troot verstorte bloet
Die wijsen duyd'lijck uyt hoe vele dat verwoet

Door mijn toedoen en raedt ghebracht zijn om het leven,
En hoe veel menſchen dat noch t'elcken daghe ſneven
Wan mijn grootachtbaerheyt hier op der aerdt verſchijnt,
'Kwed', *Hollandt*, dat ghy dat eer langhe wel bevijnt;
Dit wreeck-vyer dat ick draegh' in mijn verſlinnend' handen,
Deed' *Pargama* wel eer tot glimme Koolen branden.
De *Spijt* ontfonckte 't vuyr, die 't herte innenam,
Van den *Spartanſchen* Vorſt, doe hy van *Creta* quam
(Vermoedend' geenich quaedt) te *Lacedæmon* binnen,
Van meeninghe ſijn Hof, ghelijck hy 't liet, te vinnen.
Maer *Priams* Soon had' hem ſijn Coninginn' ontloert:
Waer over deſen Vorſt (met reden oock) ontroert,
Beſluyt een tocht tot *Troyas* val met al de Helden
Van *Griecken*, denckend': Och of ick eens nedervelde
Dat *Troya*, waer op ſich de Vorſt trouvv'loos vertrout,
Die my mijn waerſte ſchat, mijn Coninginn' onthout!
Soo 't viel: Want na belegh van neghen ronde tyden,
Quam *Ilion* ſijn uyterſt' ongheval te lyden.
Deeſ' Dagge gaf ick oyt *Oreſtes* in ſijn handt,
Daer mede woedigh hy ſelfs na der Hellen ſandt
Sijn eyghen Moeder, met *Ægyſtus* den Verraeder,
Dat om de moort van haer begaen aen ſynen Vaeder.
Ick was't alleene die hem tot het moorden dreef
Van deeſ' tvvee. 'Tvvas noch veel dat hy *Oreſtes* bleef,
En niet een ander weer ſijns levens draet verkorte,
Of op de varſſe daedt ſijn heete bloedt verſtorte,
Gelijck het veeltijdts beurt, dat dien man die hem wreeckt
Een ander voort een Daggh' weer diep in 'therte ſteeckt.
De Maeght van *Colchis* heeft hier mee van een gheſneden
'tVleeſch van haer vleeſch en been van haer gebeent', de leden
Van hare Soontjens beyd' die ſy by *Iaſon* wan,
Die nu ten tvveedemael hertroude trouvv'loos an

Creontis

Creontis Dochter: Siet deeſ' nieu-ghehuvvde Vrouvve
Moſt oock ſtrafdraghen van haer Bruydegoms ontrouvve.
Pandions Dochter was vernoeght doe 'khaer vervvoet
Haer handen waſſchen liet in het onſchuldigh bloet
Van haer onnooſel Kint, dat daerom moſte ſterven;
Om dat ſy niet en coſt gheleghentheyt vervverven
Van haer te wreken na de ſnoode ſchennis an
Haer liefſte lief in ſchijn, in weſen haer Tyran
En Beul, die met ghevveldt haer Suſter hadt benomen
Haer waerſte ſchat, haer eer: En op dat niet ſou comen
Sijn Schelmery in 't licht, hadt hy haer uytgheſneên
Of uyt de mondt gheruckt het waerſt' van alle leên
De Tongh'. Moſt *Palamedes* niet aen 't leven lyden?
Slechs om dat hy voorheen *Laërtis* Soon ten ſtryde
Voor al de Grieckſche Schaer der Vorſten hadd' vervveckt,
En ſijne boevery archliſtigh haer ontdeckt.
Onrechtvaerdighe daedt! Die niet en ſal vergheten
De redelijcke menſch, des Werelds ingheſeten,
Soo langh die aen ſijn aſſchen ſal onvvanckel ſtaen,
En daer het woeſte rondt des Hemels om ſal gaen.
Maer dit is al gheſchiedt in tyden langh verleden,
In plaetſen daermen nu nauvv af en weet. Doch heden
Is onſe macht niet min. Siet hier bequamen tijt
En eenen rypen ooghſt, het ſchort alleen aen vlijt
En arbeyt, dat wy onſen Aenſlagh wel beleden,
En deeſ' ghewenſchte tijdt niet vruchteloos beſteden.
Ghy drytal heylloos waert in 't *Traciſch'* Hof by my.
En ghy (mijn Suſter) ſtont te *Sparten* aen mijn zy,
En te *Corinthen* daer ghy quaemt met ſnelle wiecken
Van my ontboden. Ghy in 't Legher van de *Griecken*
Daer den Conſt-rijcken Heldt ſijns levens eynde ſagh,
Om dat hy s'ſchalckē Helts looſheyt brocht aen den dagh,

 Met

Met handen al ghereedt tot akelijck bederven,
Tot woeden, moorden wreet, tot branden, blaken, kerven.
Nu ist dijn beurt *Eygenbaet*, meed' een van't helsch-gespuys
Dien niet de laeghste plaets voorwaer toekomt in't huys
Der sielen afgheleeft, daer wy ons in onthouwen
Nu condt ghy ons door u besteck wat sonders brouwen,
Daerdoor ons' lust tot bloet wort t'eenemael voldaen.
Gaet heen maeckt ons de wegh en een ghereede baen,
Becruypt en Ondercruypt de innerlijcke leden
En de ghemoeden vande 'tontroerde Overheden.
Gaet, alle die aen't roer van desen lande staen
Vervult die met u giff: Soo sal van stonden aen
Dees' schendens siecke schaer en ick aen 't woeden tijen.
Ontelbaer ist ghetal der Edelen die lijen
Sullen om een moort. Grijpt ghy toortsen inde handt
En steeckt de Heeren huysen inde lichte brandt.
Ghelijck de Loov'ren groen van onsen azem sooren,
Soo sal 'tontelbaer tal der Ed'len gaen verlooren
Door ons bestier. Gaet, moordet, blaeckt en brandt
Iaecht al den Adel wech uyt dit verwesen Landt.
Verwesen altemael; hier is gheen plaets soo heylich,
Daer een oock voor ons' handt mach wesen vry of veylich;
En houdt van 'twoeden op, voor dat de snelle vloet
De *Rhijn* een roode verw' crijcht van't vergoten bloet.
Eygen. Heeft mijn vermoghen oyt, Vorstinne, connen blijcken
In saken van ghewicht: Soo sal het doch niet swijcken
Tot onser aller dienst op dees' bequame tijt.
Vertrout u dienares. De vaelghe verwde spijt
En brocht soo treffelijcken Aenslach noyt te weghe,
Als ick volbrenghen sal. Hebt moedt, het sal te deghe
Naer u begheeren zijn. Ick sal van stonden aen
De herten licht-ghewonnen ondercruypen gaen,

En ſpouwen al mijn gift uyt op de Overheden,
Of die, die ſullen hier het rechter-ampt becleden,
En ſpreken 'tvonnis uyt van Velſens ondergang:
Dat hem het gantſche rondt des Werelts wort te bang.
Al is dit vonnis recht naer alle recht rechtvaerdich
Dat hy moet ſterven om ſijns Heeren moort: lichtvaerdich
En licht'lijck evenwel ſoudt comen doch tot niet,
Soo ick mijn crachten niet in t'herte vallen liet
Des Rechters , die ick ſo begooch'len ſal ſijn ooghen,
Dat immers of hy woude, hy niet en ſal vermooghen
Anders te wijſen als 'tgheen ick hen inne-ſteeck
En met hem heymelijck in ſijn ghedacht beſpreeck.
Ick ſie de ſtraffers al ghereedt, met felle meſſen
In d'handen. *Wra.* Hei dats wel, ſoo moghen wy dan leſſen
Onſ' heete dorſt tot bloet, dat ons gheworden ſal.
Eygen. Ick, niet de Spijt, brocht *Troyen* tot ſijn onderval.
In't oordeel-wijſen deed' ick *Paris* reeck'ning maecken
Nae't loon belooft, en niet gheleghentheyt der ſaecken.
Waer door hy *Ledas* dochter tot ſijn loon bequam,
Die hy de *Spartſchen* Vorſt met liſticheyt ontnam.
Ick was dan d'oorſaeck eerſt des vales van *Troyas* wallen.
Doe deed na my de Spijt haer werck eerſt, doe moſt vallen
T'hooch toppig' *Pargama*, dat jaren ſonder ent
Bykans gheen ongheval op ramp en had bekent.
Wra. Wel, u zy dan de eer. *Eygenb.* Ick ſal't nu mee beſteken,
Dat ſo lang Hollandt is, men weten ſal te ſpreken
Van mijn beſteck. Ick 'trecht alſoo te buyghen weet.
Wra. Siet hier mijn ſuſter, de ghewenſte proy ghereet,
Ghevanghen al voor onſe waterende tanden.
'Tſa trouwe Boden rept nu dijn' ſchenſiecke handen,
Verſpreyt u van malcander, en verſaeyt u daer
In 'tmorrende ghemeen, dat ghy haeſt winnet. Maer

Ghy twist, en teelt voor al gheen tvveedracht by haerlieden
Want 'tvvaer soo licht verkerft, en 'tsouvv gevvis geschieden,
Dat ghy, ghelijck ick, van u vvenschen niet ghenoot
Weest sorgheloos Vorstin, u sorgh die is te groot.

EERSTE BEDRYF.

Tweede Toneel.

Graef van Cleve, G. van Velsen, Rey van Naerders, Kenemaers ende Waterlanders.

G.v.C. WAnneer ick overvveegh' 'tvervvisselen der dinghen
En 'tzeldsaem lucx-beloop, in u mijn vriend, so dringen
My teghens vvil en danck de tranen uyt 'tghesicht.
Hoe? Nabuyr-heer kend' ick u onlangs niet voor 'tlicht
En pronck van al den Edeldom van desen Lande?
Nu viel 'tlicht dat ghy raeckten om een daedt tot schande
Ia d'aldergrootste smaet die mensche lyden kan.
Maer hoe? Dit vvas gheen daedt van een stantvastich man,
Die hem verbyten kan. Waer vvaren toch u sinnen
Doe ghy dees' aenslagh eerst ghedachtet te beginnen?
Waer vvas u hoogh verstandt, en u voorsichticheydt
Die elck te roemen plach? Waer vvas u cloeck beleydt
Om u begonnen vverck voorspoedich uyt te voeren?
Ick heb de tijdt ghesien dat niet een Iaght van boeren
V hebben souvv verjaeght: maer jaeghd'se selfs voorheen.
Maer, Laes! als't noodt-lot teghen is helpt niet gheströen.
Hoe kan't verkeeren? 'tis gheleên soo vveynich daghen
Datmen u teghen sach, en dat meest al u Maghen
V saghen te ghemoet, met armen uytghespreyt
Om u t'ontfanghen naer u diensten afgheleyt.
Dit vvas de rechte zy, maer nu ist slincx ghevallen.
O vvreede Noodt-lot! Voor u vierschaer helpt gheen kallen
Noch

Noch oock voorbidden! Ghy en zijt met goet offchat
Niet te vermurvven. Och! vvat noodt vvas't moghte dat?
Maer ghy en vvilt om goet u voorftel niet verlenghen,
Al vvaer het maer een uyr. En oock en fal ghehenghen
Den raedt (O Velfer-Heer) dat ghy te lyve blijft.
U baten kan gheen vriendt die uvve forgh verdrijft
Met onghegronde trooft. Beft is hy die in quaeden
Sijn vrienden onderftant doet met heylfame raeden.
Dit raed' ick dy, mijn vrient : vvilt ghy ontgaen de doodt
Voor deef' tijt, leght het hoofd ootmoedich inde fchoot.
G.v.V. 'Thoofd leggen inden fchoot? So moet my d'Hemel fchenden
Die my ghenadich zy. Al fouvv mijn leven enden
Binnen een uyre tijts : foo ftort' ick gheen ghebeên
Nochtans om 'tleven. Dat en lijdt mijn moedt, O neen!
Al vvaer my 'tgrootfte leet en d'hooghfte pijn gebrouvven.
Maer feght, mijn Heere, weet ghy niet van mijnder vrouwen,
Mijn alderwaerfte fchat, waer dat fy zy belandt?
Of fy haer noch onthoudt in dit beroerde landt?
Of datf' om feker zijn haer elders heen begheven
Heeft. Of dat fy al is (daer fy na wenfcht') om't leven?
G.v.C. 'Kheb gifteren ghehoort dat fy te fcheep' ghegaen
Van't huys te Muyden vvas, foo haeft fy had' verftaen
De droeve tyding' (Laes!) van u onfalich vvoeden,
En 'tmonpelen vande vvraeckgierighe ghemoeden.
S'is vviff'lijck buyten fcheuts, maer ick en vveet niet vvaer.
G.v.V. Helaes! *G.v.C.* Hoe? ghy vervvacht geen lydẽ toch van haer.
Sy iffer beter aen als ghy, vvilt daerom ftaecken
U fuchten diep gheput. Denckt om u eyghen faecken:
'Tis nu gheen tijt te dencken om een s'anders leyt.
G.v.V. Mijn vrouvv' gheen ander is : haer' is mijn fvvaricheyt.
G.v.C. Beft gaen vvy nu te faem bedachtfaem overlegghen
Wat t'uvver vromen dy ftaet voor 'tGherecht te fegghen.

Het

Het was een snoode daedt, en 'twas een stout bestaen.
Aen wien hebt ghy de moort als u Landtsheer ghedaen?
Nu overdenckt wat pijn sal u aenstaen te lijen,
Soo ghy gheen vondt bedenckt die u hier van mach vrijen:
Ghy hebt misdaen. *G.van V.* Wel hoe? Een adelijck gemoedt
Wreeckt smaet en hoon, of 'tschort daer aẽ dat hy sijn bloet
(Vuyle cleynhertigheyt!) niet voor sijn eer derf waghen.
Voor my ick sal dees daedt my nimmermeer beclaghen,
Soo lang' een droppel bloedts in 't mann'lijck lichaem is.
G.v.C. Reden, Nochtans hebt ghy misdreven dat s'ghewis.
Gheen Ondersaet mach hem teghens sijn Vorst versetten.
G.v.V. Wel hoe ist om de Vorst, leeft die dan sonder Wetten?
Mach die sijn Onderdaen dan straff'loos smaedt aendoen?
G.v.C. Ia hy na 'tuyterst' recht: Maer hy moet dat verhoên
Om sijn Ghemeent' bet in ghehoorsaemheyt te houden,
Die hem zuns lichtelijck verraderije brouden.
Al isset dat den Vorst al mee by Wetten leeft;
Soo is nochtans gheen Wet die hem ghebonden heeft.
Dees' reden die betaemt den Vorstelijcken monde,
Te kennen dat hy meed' aen Wetten is ghebonden.
Siet eens: Die na sijn sin de Wetten breeckt en maeckt,
Laet licht'lijck achter die, die straf sijns misdaedts raeckt.
En of een wettigh Vorst sijn Onderdaen al schelden,
'Tbetaemt den Ondersaet daerom niet te vergh elden
De smaet met sulck' eẽ moort. *G.v.V.* De wet vã mijn verstãt
Seyt datmen hem recht stelt tegen een dwinghe-landt,
Dees' wet heb ick ghevolght, sy zy dan quaedt of goedigh.
G.v.C. Wils wet baert misdaedt, misdaedt straffen overvloedigh,
Die ghy by swermen nu al voor u ooghen siet.
G.v.V. Wat is doch 'tHemelsch schick? 'tnoodt-lot was immers niet
Gheweest, had *Amstel* met ons goeden raedt ghenomen
Sijn wrevelmoedt deed' ons in dit benouwen comen,
Lijdt hy

Lijdt hy nu ongheval ick en beklaegh' hem niet.
Want had hy maer ghewilt dit ware noyt gheſchiet.
Oorſaeck van wraeck was't dat dẽ dwing'lant hem benomen
Sijn goed'ren had' en haev'. Wy hadden't oock ontkomen,
Had hy naer Enghelandt te vlieden, eens gheſint
Met ons gheweeſt. 't Geluck veyld' ons haer jonſt: de wint
En 'tweder was ons me. *G.v.C.* Mijn vriẽd die 'tquaed wil keerẽ
Die moet oock d'oorſaeck vã het quaed ſorchvuldigh weeren.
En ick beklaegh' den Heer, ſo hy dies lyden ſmaeckt.
Veel nutter haddet ghy u wreede luſt gheſtaeckt
Tot wreken, en den aenſlagh heylloos noyt begonnen
Die u nu lyden doet. *G.van V.* O oordeel onbeſonnen
En reden onghegrondt! Ghy ſoudt ſo ſpreken niet
Indien u, 'tgheen my, van den dwingh'-landt waer geſchiet.
Brocht hy mijn Broeder niet bloedtdorſtigh om het leven?
Denckt hoe my ſmerte dat; Maer ick heb't hem vergheven,
Denckend' eẽ valſche ſchijn brocht hem wel tot deeſ' daet.
Daerna comt hy noch vveer en ſtapelt quaedt op quaedt,
Veynſt ſich te zijn mijn vriendt, en ſendt my uyt den lande
En onderwylen brenght hy (ach!) met kracht tot ſchande
Mijn echte Huyſvrou, denct mijn Heer, eẽs om deeſ' ſmaet,
Waer't u ghebeurt ſoudt ghy verbet'ren vvel mijn daedt?
G.v.C. Het ghene ghy verhaelt van ſmaedt aen dijner Vrouvven
Begaen, met reden wraeck vereyſchſten, en behouvven
Hadd' ick u gaeren dies doe'ck lagh voor Croonenborgh
Met alle deeſe ſchaer, en 'kdraegh noch groote ſorgh
Voor u lijf, dan ick duchte 't is nu al te ſpade
En al te laet te ſorghen. *G.v.V.* Zijt doch niet beladen
Mijn Heer om my, my vroomt mijn mannelijck beſtaen,
En 'tſoude noch gheſchiẽn en was het niet ghedaen,
Ick vvoede noch op die, die my met ſchennis quelden.
R.v.N Snoode Verrader men ſal u eer langh verghelden

U boose daedt met dees' u trotse woorden al.
Ick denck u laetste dagh niet verde wesen sal.

REY VAN VROOME INGHESETENEN.

Beschreyelijcke staet der vroomer ondersaeten
En inghesetenen van dit bedroefde landt,
Nu Trouw, Onnoselheyt en Eendracht ons verlaeten
Den Hemel kiesende ruymen het twistich landt.
De Wraeck met haer ghevolgh vveer koomen in haer steeden
Die licht in rep'en roer de steeden stellen sal.
De Eyghenbaet sal oock haer saeck soo wel beleeden
En al den Edeldom haest smaecken doen den val.
d'Inlantsche twist brenght voort in onsen Vaederlande
Een binnelantsche strijdt tot aller vroomen schae,
De binnelantsche strijdt vveer moort en vrouvve schande
Daer allerley onheyl en straffen volghen nae.
Als Godt een staet of landt op't dapperst' denckt te plaeghen
Vervveckt hy meutery en oproer in't ghemeen,
Dat is voorseecker, dat dit d'aldergrootste slaeghen
Sijn, die ons van Gods straffende handen koomen heen.
Alsulcke tijden zijn't, laes! die vvy nu beleeven
Door onse sonden vvit verdient voor langhe tijdt.
Denckt, Hollandt, dat ghy van die Godt die alles beeven.
Doet, 'tonrecht dus ellendich niet gheslaghen zijt.
Wanneermen met de vvaerheyt naeckt omdaen sal spreecken
En hellen noch op d'eene noch op d'ander zy.
Soo heeft misdaen de een in't terghen, en in't vvreecken
Den ander dat haer allebey brenght in de ly.
Veel nutter haddet ghy, Hollandtsche Vorst ghelaeten
Van haer vryheên t'ontroven d'Eed'len van u landt:
En vveer tot hooghe staet te heffen d'ondersaeten
Min van waerdy; dat's recht 'twerck van een dvvingelandt.

Dit hebdy in't ghemeen den Adel toeghedreven,
Dan in't byſonder noch een eed'le vrouvv met kracht
Gheſchent, een boel te vvraeck, en niet daer toe ghedreven
Van heete minne die op ſchaemt' noch eer neemt acht.
Soo overgrooten ſmaedt en konde quaelijck lijden
Soo eedelen gheſlacht van yder een gheeert.
Den Adel in't ghemeen ſtelt achterdocht beſyden
Herknauvvend' 'toude leedt en met haer ſamen ſvveert.
Wat's doch den vvreecker en den ſchender overbleeven
Van den verbolghen haet in't reuck'loos hart ghepaſt?
Niet goets, helaes! den een die is alree om 'tleeven
En heeft de doot gheſmaeckt die d'ander vvachtet vaſt.
Dit zijn de vruchten van de binne-landtſche ſtrijden,
Van oproer, Tvviſt en ſchaedelijcke meutery.
Beklaeghelijcke ſtaet, helaes! bedroefde tijden!
Gheen van de beyde deelen is van ſlaeghen vry.
Maer 'tbeſt dat daer van is hier meed' heeft ſich te moeyen
In gheener vvijſen een vergheeten onderdaen,
Ghelijck nootſaeck'lijck heeft die gheene die in't bloeyen
Voorhenen aen het roer heeft van het landt gheſtaen.

TWEEDE BEDRYF

Eerſte Toneel.

WRAECK, EYGHENBAET.

GHen argher dingh en is als ſloffen en verlenghen
In ſaecken van ghewicht, wanneermen die te brenghen
Soeckt ter gewenſter eynd': Daerom neemt nechtich acht
Op deeſ' bequame tijt en op u voordeel wacht.
Niet licht'lijck komen weer alſulcke goede tijden,
Soo ghy die reuckeloos nu eens voorby laet lijden:

Mijn waerde Suster toch wel op u saecke past.
Den Velser-heer sit nu al in de kluysters vast
Ghesloten, daer op sich de bitt're haet sal wreecken.
Doch sonder u bleef noch 'tbegonnen werck licht steecken:
Dat u soo wel als my eewelijck spijten souw.
Dies denckt dat ick u voor mijn waerdste bode houw'.
Soo ghy dees' aenslagh eens na wenschen kunt beleyden,
En doen ons' ooghen in het woedich moorden weyden.
Dat is voorseker, dat die 'tscherpst' en 'tbitterst' wreeckt,
Dien ghy uw's loosen raedts vergift in't herte steeckt,
En dyne gaeven schoon, als Staeten van vermooghen,
Als Oosters goud en dierbaerheden stelt voor ooghen.
Maer noch dient op een saeck nootsaeckelijck ghepast.
Eygen. Wat is dat toch? *WR.* Dat ghy u aenghesicht vermast.
Ghy moet doch met eē schijn van gods-dienst' t'aller plecken
Of van rechtvaerdicheydt u wesen overtrecken;
Want nieuwers, als by ons, mooght ghy in't openbaer
Vry wand'len onvermomt: soo moet ghy oock by haer
Niet wesen naeckt ontdeckt, wanneer ghy zijt in't wercken.
Want soomen u bestier of by sijn konde mercken,
Soo was den aenslach niet en de gheleghentheyt
Die ons den hemel heeft soo jonstich toegheleyt.
Ey maeckt u vaerdich. Siet daer's eene van de mannen
Des Raedts, nu salmen denck ick haest de banck gaen spannen
Lecht nu u kracht te werck, toont nu eens wie ghy zijt.
Hier hebdy waerde stof daer toe bequame tijdt.
Zijt ghy ghereedt? Gaet aen. *Eyg.* Ick en sal niet beswijcken.
Of sal de Hel met nieuwe Borghery verrijcken.
Hoe staet my 'stixel? *WR.* Wel. *EyG.* Wy sullen niet alleen
Verreysen hellewaerts. *WR.* Dat denck ick oock. Gaet heen.

TWEE-

TWEEDE BEDRYF.

Tweede Toneel.

Landtschrijver. Een van de Welborene Mannen. Eyghenbaet.

Lantſ. DE oude ginghen de gheleghentheydt afmaelen,
Om te betoonen dat zy niet was te'achterhaelen,
Aldus : Een friſſche Maeghd, in't voorhoofd dick van haer,
En achter rugghe kael: Soo dat die gheen, die daer
In het ontmoeten haer niet hadden waerghenomen,
De ſelve niet ſoo licht en konden weer bekomen.
Haer ontſtantvaſticheydt beteeckent, dat zy ſtaet
Beneden op een kloot. Daerom neemt rijpen raedt.
Tervvijl den Hemel en de tijdt het dy vergunnen;
Anders beklaeghdy 'tlicht, vvanneer ghy niet ſult kunnen
Die nemen ; en dan vvas het veel te laet beklaeght.
De tijt ghenaeckt vaſt dat den raedt hier is ghedaeght,
Waer ick verdachvaert ben om my te laten vijnen,
En ghy als eene van de vvaertſte ſult verſchijnen.
Ick denck het is om aen te hooren het bely
Van Velſen, over ſijn vervloeckte moordery.
W. M. Dat is't. *Lantſ.* Wel, ſoo en kan't in aller voeghen vveſen
Niet achterdeelich voor ons tvveen, dat vvy in deſen
Ons vvat bedencken over 'tgheen dat in den Raedt,
Daer redens klem vereyſchen , ons te ſegghen ſtaet.
W. M. Dat's vvaer; de achteloosheyt heeft ons dick bedrooghen.
Derhalven dient een ſaeck vvel rijplijck overvvooghen
Eermen die ſpreecken ſal; en dies te meer beleyt
Om datſe inden hooghen raedt ſal zijn gheſeyt.
Dus, Meeſter, ghy zijt in de vvetten vvel ervaren.
Seght my eens hoe dat vvij't met Velſen ſullen klaren.
Dat ons daer over koom' gheen ongheval aen boort;
Daer vreeſ' ic grootelijcx voor. *Lantſ.* Niet met allen, hoort.

Men ſal hem gaen voor 't eerſt wel ſcherp'lijck ondervraegen,
Over de daedt die alle vromen vaſt beklaeghen.
Dan ſalmen haeſten, datmen de verdiende doodt
Deſen Verraeder boos voort op den halſe ſtoot,
Terwijl gheleghentheydt en tijdt haer openbaeren.
1W.M Maer, zeght, en kan ons uyt dit dooden gheen beſwaeren
Voortkoomen? Gans beducht gae ick dit dinghen aen.
Eygen. Mijn Heer, met alle niet, ick blijv' u borghe ſtaen
Dat dit beſtaen u zal berock'nen gheen verdrieten.
Veel eerder moght ghy deeſer gaeven wat ghenieten
Die ick zoo minn'lijck tot toezegghen u vertoogh.
1W.M Dat's wel; maer och ic vreeſ' dat deeſ' zijn ſchoon in 't oogh:
Maer datſe naderhandt den menſche ſuyr opbreecken.
Landtſ. Laet deſe gaven achter: Hoe? zoudt ghy dan ſpreecken
(Hemel is't mooghelijck) den Velſer-Heer te baet?
Dat deedt ghy niet indien ghy dachtet op de ſmaedt
En hoôn die ghy van hem voor deſen hebt gheleeden:
Maer ſoudt in mijn voornemen en ghevoelen treden.
Ick loov' niet dat een menſch kan grooter ſmaedt geſchien,
Als alle dijn gheſlacht en dy gheſchach van dien
Vervloeckten Moorder, die altijdt u t'onderdrucken
Ghepooght heeft en gheſocht met liſt of kracht t'ontrucken
De Vryicheên die u van oudts Heer quaemen toe.
Ia ſelfs u goederen. *1.W.M.* Hoe vaert ghy uyt. Maer hoe?
Men mach doch allezins zich 'tquaedtſte wel voorſpelden.
Landtſ. Iae hy zou u verkeerde goedtheydt licht verghelden
Met noch een grooter quaedt: zoo gh'em te lyve ſpaert.
Sijn doodt is dy en d'uvven 't opperſte welvaert
En voordeel zoomen 'twel inſiet. Dit moet ghy dencken.
Eygen. Daer toe denckt voor 'tgerechte recht aen u te ſchencken
Den Hemel ſulck' een ſchat en deeſe gaeven eel.
Doet eens u ooghen op en overpeynſt hoe veel

Onheyl

Onheyl en onghevals sijn leven u kan brouwen.
Sijn leven is u doodt: sijn doodt u leven. Rouwen
En zal u nimmermeer sulck' een gherechte daedt.
1 W.M. Wel hier is een dan die hem op u raedt verlaet.
Lants. Soo ghy hem 't leven neemt, dat ghy hebt in u handen,
Bekoomt ghy licht'lijck d'hooghste staten van den Lande,
En buyght daer van het roer naer wil en wensch altijdt.
Dan noch (dat 't opperst' is) ghy wordt van die bevrijdt,
Die maer u eer en goedt u soecken te ontrooven.
Denckt liever hoe ghy sult ghenoegh den Hemel looven,
Die deez' gheleghentheydt u toeghedraghen heeft.
1 W.M Wel dan, ick ben ghemoedt, ick wil niet dat hy leeft.
Soo't oordeel aen my staet soo zal hy seker sterven.
Lants. Wel aen, dat's wel. En door sijn doodt sult ghy beerven
Behalven schatten eynd'loos waerdigheydt en staet.
Daer twijffel ick niet aen. Maer siet. Den gantschen Raedt.
De Graef van Cleef. Helaes! ick ducht als ick ghescheyden
Van u ben, sal u die met schoone schijn verleyden.
Die soeckt sijn leven maer, en dat is uwe doodt.
Klamp an. Ghy zijt te goet. 1 *W.M.* O neen ic heb geẽ nood.
Bepraet en sal ick nu van niemandt kunnen weesen.
Lants. Wel aen dat's wel. Nochtans leev' ick in duysent vreesen.

TWEEDE BEDRYF.

Derde Toneel.

GRAEF VAN CLEVE. DIDERIC VAN WASSENAER, Burgh-Grave van Rhijnland. Den Raedt van Welborene Mannen. Rey van Naerders. Landtschrijver.

G.v.C. HOE dapper ick my heb ghedraghen voor het Slot
Van Croonenburgh, ghy Heeren alle, dat weet Godt
En dese Schaer, die met my was aldaer in 'tstryden.
Gheen arbeydt en heb ick my ontsien te lyden

Ten dienst

Ten dienſt en te gheval van 't lieve Vaederlandt,
Tot ick u lieden heb ghelevert inder handt
Den Velſer-Heer die met een felle moedt ontſteecken
T'eenemael onbedacht, zich heeft beſtaen te wreecken
Over ſijn leedt, op die waer op niet vallen moght
Met recht de wraeck, indien hy 't eerſt had overdocht.
Maer alſo haeſt een ſaeck is eenmael quaet ghevallen
Tot onluck, kanſe niet, dat vveetmen vvel, met kallen
Verbetert of ghebracht zijn in haer oude ſtandt.
Derhalven bidd' ick u, ghy Heeren, dien dit Landt
Wel te beſchutten ſtaet voor onluck en benouvven,
En nutter ſoecken vreed' als ſtraffen onderhouvven,
Dat ghy den Velſer-heer gheen ſtraffe doch ſoo ſvvaer
Werpt op den Eed'len hals, als hy verdient heeft: Maer
Bewimpelt eer de ſchult met krachtelijcke reeden
Die hy tot wreecken had'. Wilt in de Weeghſchael treeden
Van billickheyt, en let ſoo ſeer niet op de daedt,
Of op de moort, als op d'ondraeghelijcke ſmaedt,
Die hy voorhenen had van ſijn Landtsheer gheleeden.
En Rechter volght niet meer het ſtracke recht, als reeden
En billickheyt. Dit dunckt my beſt te zijn gheſeyt
Tot voordeel van 'tghemeen inder gherechtigheyt.
'tVolbrenghen ſtaet aen u, ick hebbe maer gheraeden,
Om te verhoeden 's Landts al te bedroefde ſchaeden.
Doch ick beneene niet dat ick den Velſer-Heer
En 'tLandt vvel gaeren in haer oude ſtaet ſagh vveer.
Door ſtraf kan doch de Vorſt niet vvederom in 't weſen
Gebracht zijn, hy blijft doot. *Lantſ.* Wel hoe? vvat ſal dit vveſen
Mijn Heer? Ey Heerē ſpreeckt. *2.W.M.* Wel Grave vvat is dit?
Den Moorder heeft verdient datmen hem niet een lit
Aen 't goddeloos lichaem laet blyven ongheſchonden.
Doet ghy u ooghen op, en ſiet eens op de vvonden

Die hy

Die hy ghegheven heeft onsen Landtsheere goedt:
Aenmerckt hoe heeft hy op dit Eed'le vat ghewoedt.
Men sal hem daedelijck doen uyt de Kluysters haelen
Hier boven voor den dagh, om hem te doen vertaelen
Hoe dat zy toeghegaen de snoode moordery
Van hem begaen, en wat dat d'oorsaeck daer van zy.
Wat ons gherockent heeft dees' onverwachte schaeden.
Dan sullen wy daerna over de straf beraeden.
1 W.M Gaet heen ghylieden haelt den Boosvvicht voor den dagh.
R.v.N Wel aen ghy Heeren. 2.*W.M.* Graev' en maeckt doch geẽ ge-
Van te ontschuldigen den Moorder overdaedigh. (wagh
Wy souden immers zijn in onghenae ghenaedigh.
En maecken tot een poel van godloosheeden 't Landt
Dat soo gheseghent is. En oock geen kleyne schandt
Sal op u gans gheslacht en u selfs nederdaelen.
't Ghemeen sal schandelijck u goede naem afmaelen,
Verdonckeren u roem, so ghy niet af en laet
t'Ontleedighen van schuldt dees' eereloose daedt.
Wy souden oock niet minder op u zijn ghebeeten
So ghy niet af en liet. *G. v.C.* Och! had ick dat gheweeten,
Ick hadd' u nimmermeer ghelevert in der handt
Den Velser-Heer, maer liever na mijn eyghen landt
Hem wechghevoert met kracht, spijt al de Bondtghenooten.
Gheen arrebeydt hoe groot my hebben sou verdrooten
Om hem te berghen. Maer, laes! het is nu te laet.
Wanneer yetwes alree ghe schiedt is, kan de daedt
Gheen mensch met klaghen weer ter eerster wesen brenghen,
Ick acht den Hemel heeft dit willen niet ghehenghen.
Daer komt hy aen, helaes! 5.*W.M.* Wel Moorder zijdy daer?
Beladen en belast met soo veel sonden svvaer
Daer ghy 't onluckigh hoofd nauvv onder op kont beuren.
Bur.G. Ghy hebt met u bestaen bereydet rouvv en treuren

Niet u of ons alleen, maer alle het ghemeen,
Dat nu u leven weder eyst met groote reên.
Al soudenser haer self met alle 'thaer inbrocken.
Ghy hebt ons all' ons' hoop, ons' heyl en luck ontrocken
Ghepurst van eyghen baet. Waer kryghen wy nu weer
Eenen soo goeden en soo goedertieren Heer,
Als u moordaed'ghe handt ghebracht heeft om het leeven?
Den Hemel wil ons weer een sulcken goeden gheeven
Soo zijn wy wel vernoeght met het verkreeghen Lot.
G.v.V. Iae dat gheloof ick wel hy was der kaerlen Godt.
Ghy reeckels hy heeft u eerst macht en goedt ghegheeven,
En tot soo hooghen trap van waerdigheydt verheeven,
Den Adel u ten dienst verdruckt; 'tis reeden dan
Dat ghy zijt danckbaer, en sijn ziele lovet van
De weldaet toegepast. *6.W.M.* Denckt ghy niet dat dit spreken
Verraeder, u noch eens ten suyrsten op mooght breecken.
U leven hebben wy in onse macht en handt.
Ghy zijt in ons gheweldt. *G.v.V.* Ick vrees' noch stael noch brandt,
Ick weet ick sal by u toch gheen ghenae vervverven.
Ick ben de doodt ghetroost. En als ick doch moet sterven,
Soo vvort mijn moedigh hardt, vol van ontsteecken bloedt,
(Als ick uytvaeren mach) noch leckerlijck ghevoedt.
Ghy lompe Kaerels, siet ick pus u kracht'loos dreyghen.
3W.M U vvil is krachteloos, ghy sijt ons nu gans eyghen,
In onse handen is u leeven en u doodt,
Ghy hebt ons Vaederlandt van scherm en schilt ontbloot.
G.v.V. Iae 'khebt gedaen, dees' handt heeft hem gebracht om't leven.
4W.M Landtschryver schrijft dat op. En vvat heeft u ghedreven
Soo reuck'loos te bestaen dees' goddeloose daedt?
G.v.V. Wat? vvel hoe vraeght ghy dat? vvat anders als de haet
Die ick in't herte droegh, en die hy daeghlijcks voeden
Met quelligh terghen en soo onghenaedigh vvoeden

Op al

Op al den Adel, en insonderheydt op my;
Niet denckend' dat ick van sijn nauvve maeghschap zy.
Wat dat hy zy ghevveest blijckt klaerlijck uyt de daeden
Die hy bedreven heeft. Ondanckbaer der vveldaeden
Aen hem bevveesen brocht den rechten dvvinghelandt
Mijn Broeder totter doodt, mijn huysvrouvv tot de schandt
Met kracht: en dat noch meer: een bysit te ghevalle.
Waer toe soo veel ghespreecks? mijn voorspoedt vvaer u alle
Tot teghenspoedt ghevveest: En nu is u gheluck
Een schijnbaer' oorsaeck van mijn al te leyden druck.
Wat segh ick? 'tis gheen druck. Ick ben al door-ghebeeten
Door hart-svveer en verdriet. Ghy Rechters ghy sult vveeten
Dat ick die op ghevaer of pijn noyt heb ghedacht,
Nu noch dijn dreyghen trots van straffen niet en acht.
1 W.M O Velsen buldert vry het sal het laetste vveesen,
Dat soud' ick lichtelijck van uvven't vveeghen vreesen.
Landts. Ghy kent dan dat ghy hebt beganghen metter daedt
De moort aen onsen Vorst die voor u ooghen staet?
G.v.V. Iae. En het rout my noch niet dat ick heb ghesteecken
Dees' vvonden. En d'oorsaecken, die my deden vvreecken,
Die zijn verhaelt. *La.* Wy hebben nu genoegh. *1.W.M.* Doen
Dat hy dan vveder flucx ghebracht ter boeyens zy. (vvy?
Ghy luy verseeckert hem dat hy ons niet ontvliede.
G.v.C. Deese vermaentheydt, vriendt, kan u niet goedts bedieden.
Besaedight vvat de sinnen die sijn opter loop.
Quaet spreecken helpt hier niet, geeft liever beeter koop.
Den Raedt is slecht die soudt ghy lichtelijck bepraeten.
1.WM Gaet voort. *G.v.C.* Met schoone vvoordẽ. *G.v.V.* Dat sal ick wel
Hoe Cleessche Graef? daer toe te eêl is mijn gemoedt (latẽ.
Dat ick die Boeren grof, tot ploeghen opghevoedt
En niet tot rechten, bidden sou, dat kan niet vveesen.
G.v.C. Soo moght ghy't u vvel licht beklaeghen soud' ick vreesen.

G.v.V. Dat hebbe zijn beloop. *Lantſ.* Men ſal van ſtonden aen
'tVonnis tot ſijnen laſte vaerdich maecken gaen:
Gheen argher dingh en kan als ſloffen ſijn in deeſen.
Ick ducht of ons dit oock kan achterdeelich weeſen.
4.WM Ick vreeſ' den Adel want haer aenhangh is te groot.
Lantſ. Men licht een vont bedenckt, die u van deeſe noot
Bevrijt. Ghy kunt u oock op ſijn bely en daden
Eer dat wy vaeren voort noch rijpelijck beraeden.
De ſaecke lijdt vertreck eenichſins maer niet veel.
Suft niet, de miſdaedt ſelf roept wraeck met open keel.
3.WM Doet zy? wel aen de tijdt vereyſt dat wy verſcheyden
Wt deeſ' verſorghde plaets', en duldelijck verbeyden
Wat tijdt ons leeren ſal, die over deeſe daedt
Ons wiſlijck gheven ſal den alderbeſten raedt.

TWEEDE BEDRYF.

Vierde Toneel.

GRAEF VAN CLEEF. LANDSCHRYVER.

G.v.C. MEeſter 'tbetaemt een man ervaeren in de wetten
De reed'lijckheyt altijdt in't hart haer plaets te ſetten,
De billijckheydt vereyſt datmen meedooghend' zy
Met die, diemen bevint gheſchoven in de ly
En 'tlaech. Ghy zijt een man in rechten ſeer ervaeren,
Met Velſen medelijden hebt in ſijn beſwaeren.
Slaet niet u ooghen op de reuckelooſe daedt
Die hy beganghen heeft, maer liever op de ſmaedt,
Die hem den Vorſt toedreef; vol ouder haet, voor deſen:
Betrout op mijn gheſech 'tſal u gheen ſchaede weeſen.
Bepleydt na 'tſtracke recht ſijn faelgreep niet ſoo ſeer
Als oft u eyghen ſelfs gingh aen. *Lantſ.* Wel hoe mijn heer?
Indien de ſaecke ſtondt aen my alleen te wijſen,
Of dat ick yet vermoght, ick ſou den raedt aenprijſen,

Met

Met Velſens daedt wat door de vingheren te ſien;
Ick ſou ſijn luck ſoo lief als u ghenaede ſien.
Ick ſal mijn gonſt en mijn gheneghentheydt betooghen
Ghelijck ghy mercken ſult. Maer, laes! 'ken ſal vermooghen,
Dat ducht ic, yet te doet. *G.v.C.* Dē Raed beſtaet uyt plomp
En onverſtandel volck. Zy is ghelijck een klomp
Van werckelijcke ſtof, waer uyt kan zijn ghedreven
Al watmen wil. Soo ghy hem wilt u jonſte gheven
En dienſtigh zijn, hoef ick of hy te vreeſen niet.
Ick ſie den Raedt altijdt op u ghevoelen ſiet.
Hoe onverſtandeler hoe lichter te bepraeten.
Landtſ. Ick weet niet Heer. Hoe ſeere meent ghy dat zy haeten
Een die haer ſchendigh en moetwilligh heeft berooft
Van haer Landtſ-heer en haer meewaerdigh opperhooft.
De wraeck heeft haer ghehuyſt alree in haer ghemoeden.
Den Velſer-heer komt die noch daer-en-boven voeden
Met ſijn vermeetele verwaentheydt. Die hem ſal
Veroorſaecken wel haeſt ſijn droevigh onderval.
'tEn paſſet een ghevanghen niet ſoo ſtout te ſpreecken.
Ghelooft dat vry mijn Heer, den Raedt die ſal dit wreecken:
Zy zijn de Rechteren, en hy is overheert.
Met reeden willen ſy dan van hem zijn gheeert,
En met ghebuyghſaemheyt ontſien. Sy zijn 'sLandts Staeten.
G.v.C. Dat's waer? maer die't haer gaf te zijn heeft haer verlaeten.
Denckt dat deeſ' eer haer niet van oudts Heer toe en quam,
Maer d'Eedeldom van't lant, dieſ' haer licht weer ontnam,
Soo niet een deel daer van nu vaſt ſat in de banden:
Een ander deel uyt vreeſ' ghevlucht in vreemde landen.
Maer daer toe is de ſaeck nu al te veer in't veldt
Verloopen. *Lantſ.* Dat, mijn Heer, was openbaer gheweldt.
G.v.C. 'tWas niet. Maer 'tvvas ghevveldt dat haer de Vorſt toeleyde
Voor d'Ed'lē 'troer vā 'tlandt. *La.* Mijn heer, dat dat eens ſeyde

 Een

Een min van ſtaet als ghy, als mijns ghelijck of ick
Die vvas om lijf en goedt in eenen ooghenblick.
Kenn' ick den Raedt te recht ſy ſouden't ſcherp'lijck vvreken.
G.v.C. En nochtans is't alſoo. Maer nu, mijn vriendt, dit ſpreken
Is t'eenemael onnut en vruchteloos, de tijdt
Naeckt dat ghy vveder in den Raedt beſcheyden zijt
Daermen u wiſlijck met verlanghen ſal verbeyden.
Ick houd u op te langh. Dus bidd' ick eer vvy ſcheyden
Verſchoont toch Velſens ſaeck 'tſal u tot voordeel zijn.
Vaert wel. *La.* Vaert wel. Gh'en hebt de rechte man aẽ mijn.

DERDE BEDRYF.

Eerſte Toneel.

Landtſchrijver. Den Raedt beſtaende uyt Welborene Mannen. Dideric van Waſſenaer Burgh-Grave van Rhijnlandt.

Landtſ. WAT iſſer heughelijcker, als dat een ghebiede
Met aenſien en ontſagh, over ſoo veele lieden?
Daer onder ſich het lichaem van 'tghemeen verneert,
Dat hy, niet anders als een levend' hooft, beheert.
Gans niet en willeloos zijn alle d'and're leeden
Behalven 'thoofd, en kennen haer onvvaerdigheeden.
Haer zijn en wel te zijn hanght beyde aen het lit
Daer d'opperheydt byſtaet. Dat's 't hoofd en ſonder dit
Kan 't lichaem niet beſtaen. Hoevvel dat deeſer leeden
De ſommigh' in waerdy d'and'ren te boven treeden.
Niet anders moet het oock gaen in een Graeflijckheydt
Of Vorſtendom, daer elck de Opper-overheydt
Den Vorſte toeſtaen moet. De minder Onderſaeten
Die ſijn de leeden niet ſoo eêl van 'tlichaem: en de ſtaeten
Die zijn ghelijck het hart van 't lichaem. Dat zijt ghy.
Ofſchoon het hart in 't menſchlijck lichaem vvel vooghdy
Over

Over de and'ren voert: Soo kent het hem ghefchooven
Ghebuyghfaem onder 't hoofd' nochtans, dat hem te booven
Noch treedet in vvaerdy. Soo moet, ghy Heeren, meê
(Wy zijn een hoofdeloofe romp) te deefer fteê
En ftondt verkiefen vveer een Hoofd, dat u behouvven
Magh in deef' waerdigheydt, daer ghy in zijt, benouwen
En onluck weeren af, behoeden u voor fchaê,
Met ftraffen dvvinghen den hartneckighe, ghenaê
Den vroomen neerghebuckt te toonen, te verpletten
d'Hovaerdighen, en vveer uyt 'tvoet-padt op te fetten
Den nederighen. Siet met een verheven borft
En luyder keelen eyfcht nu Hollandt vveer een Vorft
Die het befchutten magh. Mijn Heeren, denckt, de Landen,
Die langh ftaen fonder Hoofd, gheraecken licht tot fchanden,
Verdervingh, ondergangh, en tot verwoeftingh heel.
Dus Heeren gunt het Landt 'tgeen 'teyft met open keel.
Dien fal't tot nut en u tot grooter voordeel weefen.
1 W. M Maer feght Landtfchryver ftaet ons oock onluck te vreefen?
Landtf. Gheenfins mijn Heeren. Waer uyt foude dat ontftaen?
6 W. M Wat weten wy't, wy hebben ons wel te beraên.
Lantf. 'tIs noodigh, een moet 'tfwaerdt tot u befchermingh voeren.
1 W. M Waerom? nu gheen Vyanden zijn die op ons loeren.
Lantf. En zijn't? Ghy die dit feght, die hebtfe aldermeeft.
Noyt in foo groot ghevaer heeft uvve ftaet ghevveeft
Als nu. Wie fal u doch in deefe ftaet behouvven?
Doet vry foo't u behaeght; maer 'tkond' u licht berouvven,
Indien ghy alfins volght 'trichtfnoer van u verftandt
En wil. *3. W. M.* Hoe fo? *Lant.* Alfo, mijn Heeren dit's u ftandt:
Indien dat ghy u niet verfiet in deefe daeghen,
Alle den Adel uyt den Lande gaet verjaeghen,
En u rechtvaerdigh wreeckt over de fnoode daedt
Aen u Landtfheer begaen, dit u te vvachten ftaet:
Soo ghy

Soo ghy den Adel laet uyt mededooghen blyven
In haer besit en landt, de selve sal u dryven
En parssen uyt dees' stoel: die, wien van oudts toequam
Die te bekleeden, u die licht'lijck weer ontnam.
Dit's 'teene pad tot quaedt. Soo ghy ter ander zijden
Alle den Adel, soo't behoort te zijn, laet lijden,
Brenght haer om lijf en goedt, en jaeght haer uyt het landt:
Soo wacht ghy haer altijdt voor vyandt op de handt.
En soo het noodt-gheval haer niet soo langh te leven
Toelaet, soo sullen't doen haer Kind'ren en Na-neven.
Dees' sullen nemen een rechtvaerde wraeck in schijn
Over verdiende straf. By haer sal altijdt zijn
Niet goedts voor u, maer altijdt arch en list gheweven.
5.WM Wat weet ghy dat? *Lants.* Dat heeft my in den mondt gegeven
De Graef van Cleve t'hans: die heeft het my ghesevdt,
Iae, soo te segghen, my wel schamper voorgheleydt.
Dat meer is, ende dat noch onder ned'righ smeecken,
Dat ick in Velsens saeck ten besten vvat sou spreecken.
Mijn Heeren, overweeght by u den aenslagh boos
Eens van den Adel, dat ghebroedtsel eereloos.
Wat sal't u metter tijdt listigh' aenslaghen brouwen!
Daerom is't noodigh, dat ghy een die u behouwen
Mach, voort te saem verkiest. Soo ghy dit achterlaet
Is't deerelijck ghestelt met u en met u staet.
Dat zijt verseeckert dat den Adel uytghebannen
Van stonden aen sal met den Erfheer saemen spannen,
En u bekrijghen, om dit lieve Vaderlandt,
Soo't niet met vrede magh, met kracht ter rechter handt
Te brengē weer daer't hoort. Hier hebt gh'u voor te hoeden.
Dat meer is, tot haer vvettigh' Erfheer de ghemoeden
Der Ondersaeten zijn gheneghen van natuyr
Altijdt, dat's wis. Daer toe een yeder naghebuyr

Vorst

Vorst sal hem licht in sijn gherechte saecke styven,
En u (ghelijckmen wederspanners doet) verdryven,
Nemend' de saeck, ghelijck haer eyghen, by de handt,
Uyt alle het u, uyt goedt, besit, jae uyt u landt.
Gaet heenen neemt dan mee tot teer-gelt smaedt en schande,
(O welck ghewin!) ghelijck ghebannen achter-lande.
Dit sal u wislijck overkomen: dit is 't end'
Van u voornemen, niet als hertsweer en ellend'.
Doet na mijn raedt wilt ghy noch eer, noch goedt verliesen.
5.WM Wel nu, dat soo ghestelt. Wie zouden wy dan kiesen?
Dat wy voor onsen Vorst kryghen soo goeden weer.
Lants. Wat vraegh? Wie anders als den wettighen Erfheer
Des Graven Sone Ian? die is noch overbleven.
Dien heeft den Hemel nu alreed' haer stem ghegheven,
Stem die voor alle menschelijcke stemmen gaet.
Bur.G. Mederaedts-vrunden, wel wat dunckt u van den raedt
'Die ons de Schryver daer in deesen heeft ghegheven?
Recht door een yver tot welstandt des Landts ghedreven.
Wat dunckt u Heeren van den raedt? na mijn vermoen
En kan ons' lieden die voor al gheen hinder doen.
Ons staet te hoopen, dat de Prince na sal koomen
Sijn's Vaeders goetheydt. *L.*Wis. De vroome van de vroomen
Ghemeen'lijck koomen voort. Den Arendt onvervaert,
Ghelijckmen speuren kan, gheen bloode Duyven baert.
Siet eens vvat dat den aert al doet. De jonghe paerden
In vromigheydt ghemeenlijck na haer Ouders aerden.
Alsoo werckt oock den aerdt mijn Heeren in ons'liên.
Den aerd der Oud'ren kanmen in de Kind'ren sien.
Al leyt die brave stam van onsen Vorst ghestooten
Ter aerden neer: uyt hem is wederom ghesprooten
Een alsoo braeven telgh, in overvloedt verrijckt
Met Loveren van deughdt: soo dat hy gheensins wijckt

Sijn Vaeder overleên in deught en vroomigheden.
Ons altesaem sal hy met deese lov'ren kleeden
En overschaduwen, tot onghemeen profijt
Van u, die suns beleeft een al te droeven tijdt.
Hy sal u allesins voor ongheval beschutten,
En door sijn goedigheydt met stijllen onderstutten
U waerdigheydt en eer: Maer soo ghy't achterlaet
Soo sie ick die (helaes!) in een bedroefde staet.
Hy is't alleenigh die u daer in kan behouwen.
Sijt dan gewaerschuwt, 'tmoght u licht'lijck naemaels rouwen
En leedt sijn t'aller tijdt. Hier op zijt wel voordacht.
4.W.M 'k Sie datmen hier van niet als alles goedts verwacht:
En dat ons' heyl is in den jonghen Vorst begrepen,
Daeromme dunckt my dat het schaedigh is te slepen
In deese saecke. *Lantſ.* Wel vvat dunckt u? *Bu.Gr.* Ick besluyt
Oirboor te zijn datmen des Graeven Soon roept uyt
Door't Landt voor Erfghenaem van 't Rijck by sijnen Vaeder
Beseten, omghebraght (helaes!) van een verraeder.
Dit is mijn seggen en dit dunckt my goedt. *5.W.M.* En mijn.
Het kan in gheener vvijse achterdeeligh zijn.
Landtſ. Wel vvat seght ghy daer toe? *2,W.M.* Dat ben ick oock te vree-
Schrijver bevvoghen door u krachtelijcke reeden. (den,
Wat staet ons nu te doen? *Lantſ.* Ick sal van stonden aen
Het Bond-schrift daer toe dienend' vaerdigh maken gaen:
Om af te kundighen van plaetsen hoogh verheeven
Als puyen, en om aller vveghens aen te kleeven
Op steden daermen sulcx te placken is ghevvent,
Met straf daer by op die, die u bevel-schrift schent.
6W.M Landt-schrijver ghy vveet raedt tot allerleye saecken.
Door u gheleertheydt, ghy sult dit sonder ons vvel maecken.
Wy sorghen daer niet voor en laeten't op u staen.
Landtſ. Sijt sorgheloos 'tsal vvel en spoedigh zijn ghedaen.

DER-

DERDE BEDRYF.

Tweede Toneel.

WRAECK. REY VAN NAERDERS EN WATERLANDERS.

WRA. OP, op, weemoedigh volck, op op te deesen daeghe
Is't dat kan eyndighen u al te droevigh klaeghen.
Wat toeft ghy? Maeckt u op, kom voeght u aen de zy
Van die u jonstigh is. Verselschapt u met my.
Ick kan door deese schaer u in dit weesen helpen,
De beecken vlietend' af van bracke traenen stelpen.
Siet vvie den boodem van u Vader-landt betreedt,
Het is de vvraeck, ô volck dat van sich selver vveet,
Door ongheval en leedt vetsuffet niet met allen.
Maer is door teghenspoedt in onmaght neergheVallen.
'tIs een Vorstin van maght die u heeft opghedaeght,
Die in een ooghenblick kan alles wat ghy klaeght
(Versachtend' en verbetrend') dit u weenen eynden.
Vermits sy door haer raedt haest sal ter aerden seynden,
De goddeloose ziel van dien verraeder boos
Die door sijn handen u ghemaeckt heeft hoofdeloos,
En van u scherm ontroost. Dees' schandighe misdaeden
Te straffen is u best. Gaet heenen voor de Raeden
En Staeten van het Landt, eyst nu sijn leven vveer
Voor 'tleven dat hy heeft ontnomen uvven Heer.
En laet voor al niet af voor dat gh'em op siet steyg'ren
De trappen na sijn doodt. *2.R.v.N.* Den Raedt die sal dat vvey-
(Dat vreesen vvy Vorstin) ons te gheval te doen. (g'ren,
Wy zijn 'tgemeen, zy zijn den Raedt. *WR.* Na mijn vermoên
En sal den Raedt u Velsens leven niet ontsegghen.
Men soud' onbillijckheydt u soo te vooren legghen.
Ick hebbe vast alreed' u lieden 'tpad ghemaeckt,
Indien ghy nu u voorstel te vervord'ren staeckt,

Merck ick ghy zijt een volck van all' ondanckbaerheeden
En sloffen opgheleydt. Wel hoe 'tis ymmer reeden,
Dat met rechtveerdigheydt ghy weder eyst de doodt
Van die, dewelck' u heeft van al u heyl ontbloot.
Denckt eens dat yemandt had u Vader om het leeven
Verraderlijck ghebracht, en soudt ghy niet het leeven
Dien Moorder neemen weer? De Vorst is niet alleen
U Vaeder, maer een aerts-beschermer van 'tghemeen,
En yder ondersaet die voor hem moeten buyghen,
Soo ghy dit overweeght sal u gheweeten tuyghen,
Dat duysendt tuyghen is, dat ghy met groote reên
Het leven weder neemt, als leeden van 'tghemeen,
Van dien verraeder, die u Vorst en Hoofd om't leven
Moordadigh heeft ghebracht. Den Hemel wil u gheven
Ghedienstigh in den sin het gheen u best ghelijckt.
Maer seecker is't indien ghy van mijn Raeden wijckt,
Dat ghy u reuck'loos doen u naemaels sult beklaeghen.
R.v.N Wel aen wy zijn ghemoedt, wy sullen't voor gaen draeghen
Den Raedt, den Hemel gunn' ons daer op goed bescheydt.
Vaert wel Vorstin tot flus. *WR.* Hoort hier, hoort hier, ont-
Zijt wel bedaght ghy moet het op 'slants welvaert leggē (beyt.
Soo sal den Raedt u voorstel u voorwis toesegghen.
Gaet heen ick heb u nu wel onderrecht de saeck:
Laet u niet payen met beloften. *R.v.N.* Wraeck, wraeck,
Landts. Oproerighe Ghemeent' wel hoe? wat sal dit duyden. (wraeck.
Wat is't dat ghy versoeckt? *R.v.N.* Wat? wy versoecken huyden
De welverdiende straf over de wreede moordt
Van Velsen aen ons' Vorst begaen, en willen voort
Daer op bescheydt rechtveerdigh, dit's dat wy begheeren.
Landts. Men sal u dienen. Help! waer zijt ghy nu mijn' Heeren?
6.WM Wat isser gaens? *Lants.* Siet hier het morrende ghemeen
Dat van gheen reeden weet, oproerigh op de been.

Die

Die vvillen dat ghy ſult den Moorder voort ontlijven.
En ſoo ghy't niet en doet ſy ſullen u toedrijven
Het alderuyterſt' leedt. Derhalven raedt-ſlaeght nu
Wat dat u ſtaet te doen: ſy ſullen anders u
Het heyligh Raedhuys niet met vreeden laeten houden.
R.v.N Gheeft ons beſcheydt of 'tquam licht dat het u berouden.
Zijt op u hoede vvy begheeren Velſens doodt
Tot een rechtvaerde vvraeck over de Moort, en ſoo't
Niet vverdt ghedaen, ghevvis 'tſal zijn tot uvver ſchaeden.
Denck het gemeẽ heeft macht. *2.W.M.* Wy ſullen ons beraeden,
Het is een ſvvaere ſaeck, daerom vertreckt een vvijl,
Men ſal u op den eyſch beſcheydt doen met der ijl.
R.v.N Wel aen beraedt u dan. *1.W.M.* Och Heer vvat ſal dit vveeſen.
Ick ben al doodt. *Lantſ.* Hoe ſo? vvel ghy hoeft niet te vreeſen
Indienmen haer de doodt van Velſen maer toeſeydt.
Siet dit en had' ick u noch nummer voorgheleydt.
Dit komt u onvervvacht en onvoorſiens opdond'ren.
Nu ſiet ghy't klaerlijck, en behoeft u te vervvond'ren,
Dat ick ſoo ernſtigh heb de ſaeck ghedreven aen.
Ick raed' u noch alſoo. V ſal te vvachten ſtaen
Alle' ongheval en moeyt' ſoo gh'onghepaeyt laet blijven
'tOploopighe ghemeen. Sy ſullen u verdrijven
Uyt u beſit en eer. Hier hebt gh'u voor te hoên.
Ick waerſchouvv', noch is't tijdt. *2.W.M* Wat ſouden wy dan
Lantſchrijver ſeght, vvanneer 'tſou gaen na u begeeren? (doen
Landtſ. Ick raede ('tis u nut meer als het mijn, mijn Heeren)
Dat ghy voor al den Moorder niet in't leeven ſpaert.
Denckt dat ſijn' doodt u niet dan alles goedts is vvaerdt.
En dat ghy daer door kunt alle' ongheval ontvlieden
U hanghend' boven 'thoofd. *6.W.M.* Wat ſullen vvy haer lieden
Voor antvvoordt geven dan. *Lantſ.* Niet anders, als, men ſal
U toeſtaen uvven eyſch van Velſens onderval.

 Dat's

2.W.M Dat's wel: daer komens' aē.1.*R.v.N.* Wel hebt ghy u beraeden?
Siet toe weyghert ghy't ghy verwacht noch grooter quaeden
Als't moorden van ons Vorst. *Bu.G.* O neen! men slaet niet af
U eysch rechtvaerdigh, maer men sal tot in het graf
De Hel, het huys der zielen afgheleeft doen daelen
De ziel van den Verraêr. *2.R.v.N.* Wanneer? *Bur.Gr.* Te draelen
Dat soecken wy noch min als ghy. Van stonden aen
Salmen hier inden Raedt sijn pleyt voltrecken gaen,
Om morghen aen den dagh rechtvaerdigh voort te vaeren
Met het gerechte recht. *2.R.v.N.* Wel dan wy gaen. Bevvaeren
Wil u tot morghen die, die de gherechtigheydt
Handthaeft. Van ons sal zijn tot morreghen ghebeydt.

DERDE BEDRYF.

Derde Toneel.

LANDTSCHRYVER. BURGH-GRAEF. EYGHENBAET.

Landts. HEER Burg-Graef valt het nu niet recht als ick voorseydē.
Nu eyscht den tijdt dat wy nechtigh bearrebeyden
Het vrucht belovend' hout, dat de ghewenschte vrucht
Ons opsets ons toeseydt: Om soo dan met ghenucht
In vreed' en eensaemheydt te slyten als ons leven.
Maer hoe? in vreede niet alleen, maer daer beneven
In aensiens waerdigheydt, om 't roer en d'heerschappy
Des Landts alleen te hebben, 'kweet wel dat dit dy
Ghewis door dees' gheleghentheydt noch sal ghebeuren.
Ick houdt daer voor, dat Velsens pynen ons de deuren
En poorten sullen zijn, vvaer door vvy sullen tot
Ons' vvelvaerd treden in, en een ghevvenschster lot
Van hoogher aensien, dat ons beyde wel sou schicken.
't Is nu de tijdt om eens den Adel te verstricken,
Alsoo dat haer bestaen en trotse meutery
Een schijnbaer oorsaeck van ons hoogh opkomen zy,
Ick sie

Ick sie den Adel al voor ons ter aerden zyghen.
Het sal ghebeuren, soo ghy nu (mijn Heer) u neyghen
Maer kunt tot onser dienst. *Bu.Gr.* Wat soudt ghy dan gedaen
Van my in deese saeck begheeren. *Landts.* Dit. 'tBestaen
En heeft noch ongheval noch eenigh vaer te vreesen.
Soo haest als Velsen sal ghedaeght te voorschijn vveesen
Inde Vergaderingh van de ghemeene Raedt,
En u dan *ex officio* te eyschen staet
'tZy leven of'tzy doodt: soo siet voor alle saecken
U eysch tot sijnen last hem strengh ghenoegh te maecken:
Of anders is't dat ons den gauvven Voghel noch
Wel licht ontslipten uyt het net ghesloten. Och!
Of ick u (O mijn Heer) kon tot dees' daedt bevveghen.
Bu.Gr. Wel hoe mijn Vriendt, hoe kon ick doch met reeden teghen
Soo billijcken versoeck. 'tIs alsoo goedt voor mijn
Als u. Ick vveet vvel als den Adel wech sal zijn
Dat ons dan hier te landt voor niemandt staet te vreesen;
Maer alle dinghen na ons wil bestiert sal wesen.
Ghevoeghlijck krijghtmen soo den breydel in de handt,
En 'troer te dvvinghen van ons rijcke Vaderlandt.
Uyt vvelck bestier vvel groot gheniet is te behaelen.
Hoe soud' ick dan, mijn Vriendt, met reeden kunnen dvvaelen
Van u ghevoelen? Dat en kan ick gheensins doen.
Lants. Wel aen, mijn Heer, houdt u voor alle dinghen koen
En onbevveegh'lijck in hem t'eyschen af sijn leven,
En vvacht u immers van hem 'tminste bot te gheven.
De pijn die mooght ghy wel verand'ren na u sin
En tijdts gheleghentheydt: Maer zijt standtvastigh in
Sijn lijf te eyschen, om door pijn ghebracht te vverden
Ter vvelverdiender doodt. *Bu.Gr.* Ick sal daer in volherden
Ghenoegh, zijt wel ghemoedt: maer soo de tijdt ghenaeckt
Tot welcke toe des Raedts Vergad'ringh is ghestaeckt,
Die ons

Die ons niet toe laet om hier langher te verbeyden:
Soo is't gheraedtſaem dat wy van den ander ſcheyden
Voor eene tijdt, tot dat wy t'ſaem onder de leên
Des Welgheboren Raedts weer komen flus by een.

VIERDE BEDRYF.

Eerſte Toneel.

WRAECK, REY VAN NAERD. KENEM. WATERLANDERS.

WRA. BEROERT ghemeen vvaer zydy nu van my verſteecken?
Waer zijt ghy die my hebt van onder op tot vvreecken
Hier voor den dagh ghedaeght? Ick ben noch niet voldaen:
Het moeter noch al anders op een ſtraffen gaen.
Den Adel die ſoo langh in vreede heeft gheſeeten
Dat ſy van weeld' ſchier barſt, moet weeſen omgheſmeeten:
En als een bloem die ſchoon des Lentens ſtaet op't veldt
Tot ſnood uytveeghens toe van haeren ſteel gheveldt.
Hollandtſchen Adels bloem u Lenten is verſcheenen,
U ſoete bloeyens tijdt die is nu gantſch verdvveenen.
Als u den Hemel met een aenghename douw
Van weeld' en zeeghen goedertier bedouvven vvouw,
Doe ſtondt ghy in een friſſche bloem: En na u bloeyen
Maeck ick dat hier te Landt een yeder ſal verfoeyen
U neergheſlaeghen bloem. Dit is mijn wil en luſt:
En vvegh, vvaer door ghy tot een aenghename ruſt,
Iae welſtandt, Waerde volck, bequaemlijck kunt gheraecken:
Tot ſulcken ruſt dat ghy met vreede uvve daecken
Bevvoonen ſult, en vry van allerhande vreeſ'
U leven ſlyten. Wel vvat dunckt u? ſoud' u deeſ'
Staet niet vvel aenſtaen? ſeght ghy vroome ingheſeten?
Dit ſal u beuren als den Adel ſal verbeten

En onder

En onder ſijn ghedruckt: maeckt dies gheen ſwarigheydt
Dat van u liens den Raedt, als noodt, zy voorgheleydt,
Dat ſy den Adel als leedt-brouwend' gaen verjaeghen:
Die u en haer ghewis ſal legghen looſe laeghen
En valſche ſtricken, tot weer-wraecke van de doodt
Die ghy werpt op den hals den Moordenaer ſo ſnoodt.
Dus laet u niet van mijn heylſame raedt verleyden.
Maer denckt (het is u nutſt) liefſt nechtigh t'arrebeyden
Dat ghy, na Velſens doodt, den Adel al uyt 'tlandt,
Tot uwer voordeel, jaeght, en haerder groote ſchandt:
En dan haer voor altijdt verbiedt het wederkeeren.
Soo wort ghy eens verloſt van't droevigh over-heeren.
Der Edellieden preuts en prachtigh: Soo mooght ghy
Eens ſien u Vaderlandt van alle onſpoedt vry.
Daer komt den Raedt gaet heen het haer te vooren legghen:
Sy ſal voorſeecker daer niet durven teghen ſegghen.

VIERDE BEDRYF.

Tweede Toneel.

REY VAN NAERD. KENEM. WATERLAND. RAEDT VAN WELBORENE MANNEN. LANDTSCHRYVER.

Bur.G. HOe ſorgh'lijck is het oock te ſitten aen het roer
Des Landts, en aen het ſoo bekommert teughel-ſnoer.
Ghemeent beroert zijn dan u herten noch niet weecker
Geworden of vermuruwt, *1.W.M.* Ick ben mijn lijf niet ſeecker.
In duſken ſtaet en was ick immer nimmermeer.
Wat iſſer nu weer? *2.R.v.N.* Dit ghy Heeren: by ſoo veer
Naer u beloften ghy niet wederom doet lijden
Den Moorder, en afſlaet ons Vader-landt te vrijden
Van 'tgoddeloos ghebroedt der Ed'len, 'twelck ſoo langh
Ons hier te landt heeft ſinghen doen den jammerſangh,

En 'tmoorden heylloos van ons waerde Vorst besteecken:
Soo sullen wy de Moordt dan aen u selven wreecken,
Beneffens haer, dit overleght by u. En voort
Begheeren wy bescheyt en antwoord hier op. *Lantſ.* Hoort.
Ghy Mannen heeftmen u alreede niet ghegheven
En toegheſtaen u eysch? dat is het godd'loos leeven
Van den Verraeder boos. Wat eyst ghy meer doch? *R.V.* Dit
Dat ghy dat willen wy tot in 'tneghende lidt,
d'Handdaed'ghen te ghelijck na u vermooghen banden
Uyt onse vryicheydt en vaderlijcke Landen.
Op dat door dat ghebroet gheen hart-seer weer aen boort
U kom of ons. *Landtſ.* Wel aen, wy hebben nu ghehoort
'tGheen ghy versoeckt. Wy sullen ons daer op beraeden.
Altijdt (dat weet ick) sult ghy u morghen mooghen baeden
In Velsens heete bloedt. Vertreckt hier mee. *2.R.V.N.* Wy
Godt gheve dat ghy u ten besten mooght beraên. (gaen

VIERDE BEDRYF.

Derde Toneel.

LANDTSCHRYVER. RAEDT UYT WELBORENE MANNEN BURGHGRAEF.

NU Hebt ghy aen mijn reên waerachtigheydt bevonden:
Nu speurt ghy in 'tghemeen het gheen ick u verkonden.
Haer oploop moeten wy voor alle dingh verhoên.
3W.M Maer, ey Landtschrijver, seght, vvat ſtaet ons nu te doen?
Op dat vvy mooghen onghevallen van ons vveeren.
Landtſ. Ick sal u dienen nu ghy't van my eyst. Mijn Heeren
Vooreerſt is't noodigh datmen nu voor alle dingh
Van deesen avondt noch des Moorders pleydt bedingh'
Iae t'eenemael voltreck, om Morghen voort te vaeren
Met sijn verdiende ſtraf. Maer soo ghy de ghevaeren.

Aen-

Aenstaende dieper vvat noch denckt te roeyen uyt,
Soo is mijn raedt, dat ghy van stonden aen besluyt
Oock op den eysch die u 'tghemeen heeft voorghedraeghen.
Siet toe en maeck het hier in niet dat het beklaeghen
U opkoom' naderhandt. Wat mijn ghevoelen is
Sal ick u segghen. Op dat ghyliens droeffenis
Verhoet en u ontleeght van allerhande quaeden
U hanghend' boven 'thooft, soud' ick, mijn heeren, raeden
Datmen den Adel, die niet goedigh in den sin
Voorseecker heeft, in gheener voeghen in
U Vaderlande liet met vreeden woonen blijven.
2W.M Hoe souden vvy den Adel al te landt uytdrijven?
Lants. Dat's u nootsaeckelijck, wilt ghy vertrouwen mijn.
3W.M Na mijn vermoeden kan ons dat gheen oorboir zijn:
Wat seght ghy? *1.W.M.* Ick? helaes! ick vrees' voor grooter
Landts. Die vvachtmen so ghy u ten besten niet laet raeden. (quaeden
1.WM O Godt! hoe ben ick in dees' saeck beducht *Landts.* O raed!
Gans raedeloos die noch in recht noch reeden staet,
Ick vloeck de tijdt dat ick met u heb opgheslaeghen.
Landts. Hoe soud' het zijn, indien't sou gaen naer u behaeghen?
2.WM Indien ghy my versoeckt tot Raedts-man, volght het gheen
Dat 'kraed', of laet met my te raedt te gaen met een.
Mijn raedt is dees' indien ghy vvilt behouden vveesen,
En 'toverighe deel uvvs levens sonder vreesen
Verslijten vreedigh in u lieve Vaderlandt,
Van all' onrusten vry en veyligh: Siet, soo bant,
Of jaeght den Adel vvech soo kunt ghy sijn behouwen,
Maer och ick vrees' sy sullen ons wat quaeders brouvven
3.WM En was't niet best dat vvy't licht lieten overgaen?
Landts. Hoe quaelijck zijt ghy liêns in deese saeck beraen!
Hoe qualijck is't te raên, die die gheensins gheraeden
Wil sijn. *2.W.M.* Ey laes ick ben seer in dees' saeck belaeden.

Ick dught sy souden ons dan weer ons' Vaderlandt
t'Ontwelden soecken staegh, als vyandt op de handt;
Schoon of sy 'tleven daer en alle' het haer inschooten
Lants. Hoe verde dat ghy siet! Wanneer sy zijn ghestooten.
Uyt Vaderlandt en uyt al haer besit en macht,
Waer hebben sy dan goedt, of schadt, of gheldt de kraght
Des Oorlogh? seght eens, om ons weder te bestrijden.
En bebt gheen sorghe dies, sy sullen't haer wel mijden.
Ick denck sy sullen ons wel laeten onbestreên,
Ons, die daer sullen in al haer besitten treên;
Die zy in weeld' dus langh tot onser schae besaeten,
Wanneer sy sullen zijn ghedwonghen die te laeten.
Indien u eenigh ongheval te wachten staet,
Soo wacht ghy't seeckerlijck, soo ghy den Adel laet
(Sonder de wiecken van haer krachten eens te tnuycken)
In vreed' en weerdigheydt haer goederen ghebruycken
Tot rijckdom preuts, die wis in haer verwecken sal
Oproerigheydt, tot u vervloeckten onderval.
Dit sal van u bestaen 'tvervolgh noodtsaeck'lijck weesen,
'kRaedt u ten besten. Siet, siet dit hebt ghy te vreesen.
Dus, soeckt ghy niet hier in u beeter te beraên?
Is't met ons, 'tVaederlandt en al het ons' ghedaen,
Dat ghy nu lichtelijck ten goeden voor kunt koomen.
Mit's dat ghy d'Edelen verjaeght, wordt haer benoomen
En kracht en macht ghelijck, om yet weer te bestaen
Tot ongheval van't Landt, en u tot grooter quaên.
Dit overweeght by u, soo sult ghy moeten prijsen
Het gheen ick t'uwer best gheraên heb. *3.W.M.* Die een wijsen
En kloeck ervaeren Man, staegh tot sijn Raedts-man heeft.
Is, na mijn oordeel, d'alderluckighst die der leeft:
Na mijn ghevoelen hebt ghy ons seer wel gheraeden.
2.W.M Mijn's oordeels oock, wy wachten anders grooter quaeden.

Dat's

Bur.G. Dat's waer. 1.*W.* Ic prijs u raet tẽ hooghstẽ oock. *B.* Wel dan
Lantschrijver maeckt dan voort een vast bescheyt daer van.
2.*WM* Maer nu om Velsens saeck. Of sullen vvy verscheyden?
Landts. By lijve niet. O ghy mooght niet tot morghen beyden,
Of ghy vervvacht het volck in oproer op de handt,
Die u dan lichtelijck verjoeghen uyt het Landt.
Derhalven soo besluyt om morghen voort te vaeren
Met Velsens doodt, die u maer alles goedts kan baeren.
Gaet doet hem haelen door de Dienaers voor den dagh
Hier boven, om hem dan met aensien en ontsagh
Te segghen aen de doodt. *Bur.Gr.* Wel haelt hem uyt de slooten
Ghy Mannen. *Landts.* Also haest sijn bloedt sal zijn vergooten
Tot straffe van de Moordt, en d'Adel al tot smaedt
Te lande uytghejaeght voor die eerloose daedt:
Soo sie ick u gheluck tot 'thooghst' vvelvaeren groeyen,
En frisse vveeldigheydt vveer in u staeten bloeyen.
Wat dunckt u, Heeren, soud' u dees' gheleghentheydt
Niet vvel ghelijcken? Siet sy vverdt u toegheseydt
Van my, indien ghy vvilt mijn's reedens richt-snoer volghen.
Oock moet den Adel uyt het Landt. Dees' zijn verbolghen,
En brouden u tot vvraeck licht vvel een groote quaedt,
Tot onghemeene schaed' van ons' ghemeene staet,
Als het berooven van ons vvettighe Landts-heeren.
Met kan veel lichter toch yet quaedts toekomend' vveeren
Van langher handt, en dat verhoeden, als, te laet,
Wanneer de saeck alree ghekoomen is ter daedt
En 'tvvercken toe. Derhalven, wilt ghy schaed' vermijden,
Soo moet gh'u eerstelijck van dat ghespuys bevrijden.
Dit is het gheen in deese saeck u best gheraên
Kan zijn, mijn Heeren. 2.*W.M.* Siet daer komt den Moorder (aen,
Hy siet noch even stout uyt sijn vervloeckt' ghesichte.
Landts, Licht dat hem 'tbangher sien vvel kortelijck betichte.

Dat's daer. Heer Burgh-Graef, ghy sult eerst de aenspraeck
3W.M Siet den Verraeder eens hy siet noch even koen. (doen.
Bu.Gr. Verraeder voor het bloedt, het vvelck ghy hebt vergooten
Van onsen Vorst en Heer, is in den Raedt beslooten,
Datmen u tappen sal het bloedt vveer uyt u lijf,
Tot dat de bleecke doodt met d'overhandt verdrijf
Uyt 'tgoddeloos lichaem u aenghename leven.
Siet hier moet ghy u dan neerslachtigh toe begheven.
Op welcker wyse dat de rechtingh sal gheschiên,
Kunt ghy, in dit gheschrift, dat ick sal leesen, sien.
Men sal oock gheensins langher als tot morghen beyden.
G.v.V. 'Tis wel. Ick sal my teghens morreghen bereyden.
Pluckt, scheurt, en schent het lichaem vry so veel ghy wilt.
Steeckt, vilt en snijt, mijn ziel die is in vreê ghestilt.
U straffen heffen niet op 'tghene daer is binnen:
Ghy sult aen mijn ghemoedt in eeuwigheydt niet winnen.
Aen 't lichaem wel; maer daer stel ick my in te vreên,
En denck daer moet oock voor 'sLandts beste zijn geleên.
Dat sal ick: Tot 'sLandts best sal ick de straffen lyden,
Daer voor ick sal ghekent zijn by Na-neeven tyden.
2W.M Nou, Nou, praet morghen vvat, 'tis meer als middernacht.
Gaet brenght hem na beneên. En houdt tot morgen wacht,
Dat hy niet door gheweldt of ligheydt ontkoome.
3R.vN Gheen sorgh mijn Heer, hy sal soo wel zijn waerghenoomen.
De sorgh en sal ons niet een ooghje laten luycken.
Gaet heen ghy sticke Schelms in't gat soo moetje duycken.

IAN KNOL. IAPIC MELISSEN. PHLIP.

I. K. O Iou Schelm! Iou bloedthonghd, jou Verraeder vals.
I.M. Iou Moordenaer, datme recht dee men brackje den hals.
P. Holla, Holla, een ghevangen man is ghenoegh beswaert.
I.K. Ick houdt met Iaap, die Schelm is gans lyden vvaert

Datmen

Datmen hem met vier paerden van mekaer ſou ſcheuren.

I.M. Ick wod de Beul wel weeſen, al ſoud van ſtongdẽ an gebeuren.
Bijn vry vaſt, ſtae ſtil, of ick ſelje bymeziel met hout ſlaen.

P. Weetje vvatvve nou lijcke? maer Kerckmieſters aſſer after de Schout gaen.

I.M. Hoe voerje de vlag. Voort, ſegh ick, voort of ick ſchopje van boven neer.

I.K. Hier Ridder ſonder macht, hier Eelman ſonder eer,
Voort, voort, niet te preutelen. *P.* Wat de man moet ummers vvat ſegghen:
Ie meught de man over, kenje de luy ſoo inen doncker gat legghen,
Ick ſeghje niet mier, je vveeter of, je kent, je het verſtangt van bijnen.

I.M. Wat dunckje Ian Knol als vvas de Man blindt, ſou hy dus de wegh niet vvel vijnen.

I.K. Sluyt toe bygat, ſluyt toe, laet hy daer ſitten koeckeloeren.

I.M. Gerrit Oom is nou in hangde van de Boeren
Gerrit Oomen Vrouvv is ien van onſe Hoeren,
Gerrit Oom.

P. Iget hoe gaejer oock mee deur, ghenoomen vvil ick ſegghen,
Dat jy Velſen vvaert, en ick de Graef, en je ſacht mijn by jou Wijf legghen,
Hoe ſouje te moe vveſen? ick vraeghje dat.

I.M. Ick veterdeje met een moeye opſteecker naje gat.
Wil jy jou ghelijcken by de Graef. *P.* Wil jeyje ghelijcke by Velſen?

I.M. Neen ick ſeecker. Velſen is een Schelm en ick ben een man met eeren.
Gans vvonghde vvil jeyder voorſpreke? ſo ſelje je vervveeren.
Wat rijtme deuſe beſete hoykees! ja vvel vvaer vviljer me hee?

Nou

I. K. Nou Iaap nou,'tſop is de Kool niet vveerdt, 'thet niet te beduyen, ſtaet in reên.

I.M. Staet in reên! die de Schelm verſchoonen vvil die is me Vriendt niet.

P. Of ick gelijckenis dat vraegh, ja wat een dingh, ick mient niet.
Ick ſegghet niet teughen, ick ſpreeck gheen Schelmen veur.

I. K. Ia wel waer meughje je om verſteurē, om duſken kleynē leur?

I.M. Verſteuren! ick wilme verſteurē, houdtje backis, of ick ſweerje (dat.

I.K. Ia, Ia, wilje kyven? Kijſt teughe me gat.
En ſeght op alme veeſten amen, en neemtje hoet of.
En vvilje vechten, ſteecktje mes in een ſtrondt en lickter bloedt of.
Ick vveetje niet meer te ſegghen, vvilje qualijck je danghſt mee in de Koy.

I.M. Ick in de Koy. *I.K.* Ia jey. *I.M.* Ick in de Koy. *I.K.* Ouy par ma (foy.

I.M. Ia wel daer komt ien begijn en biet een ey mier.
Dat jeme bygat ſulcken goên Vriendt niet en vvaert, je bienen droeghen jou niet van hier.

I.K. Ie bint mit de koppe quelt, gaet legghen metje hooft tuſſchen men bienen.
Na, na. *I.M.* Na, na! bygort Na, na! wat duycker moetje mienen
Dat ick puurſteecke mal ben, O neen, neen vriendt.

I.K. Die't annenomen had je mal te maken, had het geldt vvel half verdient.

I.M. By gelijckenis, een Koe is een groot bieſt wilje ſeggē trouwen.
Maer gheeftmen een Tabbert, en ontmaltme de mouwen.

I.K. Al waerje mijn eygen Broer, ick vvodje niet maller vvenſſe.

I.M. De Droes opje vlees. *I.R.* God ſegen ons en allegoe menſchen.
Ey, ey, alle dingh dood en te niet, ſlaep, ſlaep, en daer mee daen.

I.M. Slaep jey tot datje moe bint, ick blijf hier ſtaen
En ſel ſchiltvvacht houvve, vvant by gans vvongde
De moordenaer het aē ſen ſnoer een hoop van deuſe hongde,

Van

Van deuſe kale Ionckers, die aller verlanghen is
Datſe de ſchelm mochten krijghen uyt de ghevanghenis:
En hoe licht ſouwenſe daer toe komen, als wy dus ſlof
Allegaer ginghe legge ſlaepen. Neen ick hou ſtal als een mof.
Ick rae niemandt ſoo ſtout die'm hier van daên haelt.
Maer Flip, Ian Knol ſooder yemandt na taelt
Soo ſal ick roepen, paſt altijt opje gheweer.
En aſter op an komt ſo ſchickt datje handen hebt, en betracht-
je eer.

I.K. Wel aẽ dan, 'tis geẽ kyer vverck daer ouvve luy in't bet kackẽ,
Sooder yemant na taelt ſoo moetjem eerſt net hacken
'tHooft van ſijn buyck of met een lijn eſchooren vvas,
En dan moetje ons roepen, laetje dan hooren ras,
Wy ſellenvve bykomen dat lovevve. *I.M.* 'tSluyt niet 'tis jou
om en praet te doen.
As ick hem ierſt 'thoofd of ſnijt dan heb ick jou daer naer niet
van doen.
Ie hebt al veul quaedt kaecks, je bint ien geſel je leght daerje
leght.

P. Ien ſtruyf inje muyl. *I.K.* Een ſtrondt inje backis. *I.M.* Proeft
vvatje ſeght.
Soo vveetje hoe't ſmaeckt, ſoo ſeljet me vvel laete vveete:
Ick ben vvat miſſelijc van me ſelve, dat ick noyt hebbe geten.
Daer ſlingher ick ſo niet mee na binnen, neen ick trouvven,
Die geparfumeerde vijgẽ vryer die laet ick jou vvel houvven.
Ick ben op ſen boers, ick ſelme vvel lijen met ham en ſpeck.

P. Alſoo Iaep. Wat ſeghje nou is de Karel geck.
Goe nacht Iaep van ghenacht, ghenacht mijn goe maet.

I.M. Alle maets goe maets, ick en draegh gien haet,
Iſſer een vvoordt eſproocken dat gaeter mee deur, vvoorden
ſtuyten of.

I.K. Ia maer Iaep asje begint dan ſpinje al vvat grof.

I.M. Ie laght ſoo ſtil, ick meende dat jey al ſliept.
I. K. Ick ſliep al, maer niet, dat je ſo luydt riept
Wordē ick vvacker, praet margen vvat, je tongh ſal verſlijten.
I.M. Wel ſie daer jen reys, nou ſel ick noch eens ſoo luyt krijten
En ſpreecken niet een vvoort, maer ick ſel ſingen dat het een aerdt het.

Arent, Pieter, Gijſen,
Met MieuWes, Iaep, en Leen, &c.

De Gheeſt van Graeve FLORIS, *gaende by* VELSEN.

Benedyſtes, Godt ſeghen ons, Godt behoedt ons, vvat is dat?
Kruyſje godvvouts vvat ſel hier beuren, vvaer kruyp ick in en gat.
Moort, moort, moort, help, help, help, hoe bin ick hier in de knel.
O lieven Heer, vvat Duyvel is dit vvaer of ick loopen ſel.

De Ge. Wee Velſen! Velſen vvee! vervloeckte moorder vvraeck
Over de vvonden, my, u vvettich Vorſt, ghegheven
Van u moordaed'ghe handt. Ghy ſult nu vveer om 'tleven
Ghebracht zijn tot de ſtraf van ſoo vervloeckten ſaeck,
Als deeſe moordt is. Vreeſt, u eynde is naby:
Wraeck Velſen! Velſen Wraeck! te vvraeck ontſegh ick dy.

I.M. Dat het me niet en ſiet. O gans lijden ick vveetme gien raedt.
Flip, Flip, ſlaepje, 'tis hier gien deegh mijn goe maet,
Flip, Flip ſlaep niet, Ian Knol, Ian Knol, och ick bin ſoo vervaert.
P. Wat iſſer gaens? men ſel je bykoomen, vvat iſſer? *I.M.* Een gieſt.
P. Mijn Hellebaert, mijn Hellebaert.

'Tis

I.K. 'Tis ien Hellebaert, ick loof niet ofje bent van sinnen berooft.

J.M. O gans elekaerten en karel met een doeck om 'thooft,
Komt daer trap op trap neer plos plos plos
Tot aen de vanghedeur en al de sloten ginghe los,
De Kelder gingh open en de gieſt gingher in,
O lieven Heer, ick vveet van vervaertheydt niet waer ick bin.

P. Wat sufniet al waſt een man bygat as en reus
Soo sal hy koeck hebben: Wel hey je siet al deur de gaeten van je neus.
Alle dingh is hier aſt was, de kelder is toe de deur in slot:
Ick loof niet ofje maeckt mekaer broets, wat duyvel benje sot?
Waer's Iaep nou hy woudse ommers allegaer villen en ſteecken.

I.M. Ia vryer hadje sien dat ick esien heb, je soudt wel aers spreecken.

P. Ick segh datje swijght, of je seltme vertoornen,
En blijftmen hier ſtaen opje schiltwacht. *I.M.* Me branght daer hoornen.
Quartier in Gods naem, neen fijn man je krijghtme daer niet weer,
Die waecke wil die waeckt, ick seghje dat ick altijdt niet en begheer.
Wacht wat je seltje Moer wel t'huys komen, blijf jey daer wat ſtaen.

P. Wat isser? *I.M.* Wat souwer wesen, een gieſt. *P.* Waer, Waer issy? *I.M.* Hy is daer in egaen,
Wilje me niet love ick seltje ten Heyligẽ niet sweeren, vraeght het Ian Knol.

P. Droomje of mienje al waers. *Ian Knol.* Hy is by me solen in't hol

By Velſen, of ick moet gheen langhſt vveſen, deynckt niet dat icker me ſpot.
Dat is vvat vreemts de yſere deur is immers vaſt in ſlot.
I.M. Een gieſt ken vvel deur ſulcken vvijen tralie kruypen
En een Toovenaerſter kan vvel deur en gat van een klinck-ſnoer ſluypen
'tVeurhuys in tot in de binnen-haert en maecken gheen gheluyt,
En gaen op en beuſemſtock ſitten en vlieghen de ſchoorſtien uyt.
Ick ſegje noch adieu, daer vvort een nicker ebraen.
J.K. Om de vvaerheydt te ſeggen Flip, ick en vin oock niet geraên
Hier langer te blyven, vvilje vvaecken ſo vvaeckter allien in.
P. Wat haeſt Ian Knol. *I.M.* 'tIs beſt datje kaes koopt daer is gien bien in,
Hy is ſoo blijd dat hy met eeren mee deur is.
P. Wat behoevevve oock te vvaecken alſſer 'tſlot vvel veur is?
Maer vve krege marghen licht de Duyvel tot een nuvve Iaer, hoe ſouvv de Burgh-Graef kijven,
Allevevvel Ian Knol 'tis beſt datvve hier blijven.
We raeckte licht uyt onſe eer, mijn goe maet laetje raên.
'Tis over een uyr of ien dingh dagh, dan meugevve met eeren gaen,
Laet ons onſe eer betrachten. Hey Iaep komt hier beneên
En ſtaetje vvacht uyt. *I.M.* Ick denck vvel neen,
Ick vvilje dat vvel ſegghen, dat ick altijdt niet en koom.
Goe nacht Flip, goe nacht Ian Knol, goe nacht houdje vroom
Jan loopt wech. Hadieu maets. *I.K.* Hier jy huye vrijer metje geſalueerde baert.
Dat is een Krijghſman in hy is veur ien ſchim vervaert.
Gaet heen jy murrevvert, jy bint ien gieſt,
P. Hy ſou drie man ſeven armen of houvven dat is vvel 'tmieſt,
Hy is een gevveldigh grootſpreecker ſo langer gien gevvach is.

Maer

Maer Ian Knol laet ons een uyltje vanghen tot het dagh is.
Maer vvat dunckje sellender marghen vvel ysers op passen, hy
loopt van sijn vvacht.
Goe nacht Ian Knol. *I. K.* Goe nacht, mijn speciael, goe nacht.

REY VAN EEDELEN.

Een Iuffrouw met haer Maeght.

1.

WAER is de tijdt// dat elck te leven placht,
Veyl en bevrijdt// voor 't goddeloos gheslacht
Nae vvil en vvensch// van oproer gheesten boos,
Helaes den mensch// is nu te deughdeloos!

2.

Doe doemen vvist // gans niet te spreecken noch
Van list of tvvist// of haetelijck bedroch,
Van vleyery// en valschelijck te biên
Een vvesen bly// en mienender niet ien,

3.

Noch Godt noch eer // noch deughd is langher in
Den mensch, maer veer// van hen (helaes!) sijn sin
Streckt maer tot goedt// en het vervloeckte geldt
'tWelck niet en doet // als dat 'tsijn meester quelt.

4.

Doe vvas noch niet // bekent het snijdigh stael,
Waer heen men siet// het klinckt vast altemael
Te deeser tijdt // van messen blanck en hart,
Wy zijn in nijdt // in haet en tvvist vervvart.

5.

De Vader svveert// teghens sijn eyghen Kind:
De Vriendt begheert // de doodt mee van sijn vrind:
Sijn vvoede handt // druckt elck aen sijn ghevveer
Sijn bloedtvervvandt// tot quetsingh en verseer.

6.

Wat is dit laes ! // een eeuvv oock vreughdeloos,
De menschen dvvaes// verdoolen achteloos
Het ruyme pat // van haer begheerten in:
Begheerten, vvat // begheerten ? sonder min.

7.

Begheerten die// daer strecken tot verdriet:
Al vvat ick sie // ten streckt ten goede niet:
Tot smaedt alleen // tot schennis en quetsuyr,
Dies ons 'tghevveen// versellet t'elcker uyr.

8.

En niemandt kan// Helaes ! een eynde noch
Ons segghen van // dit vvoedigh tvvisten. Och !
Wat ofbelet// ons' herten van het goedt.
O God ! verset// al 'tgheen ons klaeghen doet.

VYFDE BEDRYF.

Eerste Toneel.

DE EDELMAN MET HET PAERDT.

MYN Lief vvaer zijt ghy ? ach ! de tijdt dat elck in vreeden
Te ruste leydt. De nacht een troost der moede leeden
Dient ons tot vvaecken nu en vluchten van der handt
Naer vreemde haerden, uyt ons lieve Vaderlandt.

Waer

Waer zijnſe nu die daer op aertſche vvelvaert bouvven?
Op oudt gheſlacht, op eer, op tijdtlijck goedt betrouvven?
De ſulcke koomen nu alhier te ſpiegh'len haer
Aen my en u mijn Vrouvv, mijn leven ach! van vvaer
Zijn vvyliens oock en vvaer toe nu helaes! ghekomen.
Wat raedt ſal van ons zijn in deſe ſaeck ghenomen?
Te vluchten acht ick beſt uyt dit bedroefde Landt,
Of anders vvachtmen ſtraf en onheyl op de handt:
't Straf over 'tquaedt, vvaer aen vvy immer niet zijn ſchuldigh.
VRO. Ach Hemel! vvaer is't eynd' der traenen meenighfuldigh,
Die d'Adel onderdruckt uytſtortet hier te Landt:
Wat vvorter meenigh Heldt om 'tleven en tot ſchandt
Oock meenigh Vrouvv ghebracht. Helaes bedroefde tyden!
Vol ongheval, vol ramps, en vol vveemoedigh lyden
Voor ons. Ach Hemel! is dan nieuvvers noch een endt
Ons klaeghens voor der handt? Waer henen dan gevvendt?
'kEn vveet vvaer heen. Helaes by onbekende lieden.
Waer zijn mijn vvaerde nu ons Ouders? die ons rieden
Soo vaeck ten beſten; vviſten ſy het minſt' hier af,
Sy ſouden haer ronts-om noch keeren in haer graf.
O doodt en kunt ghy ons het ſelve padt niet baenen
Ter ruſte vreedigh! Ach! ick ſmeldt in bracke traenen
Als ick dit deynck, en ick vveet van mijn ſelfs niet meer.
Edel. Wat is het Vrouvvelijck gheſlacht oock broos en teer!
Hoe toe mijn ziel? ay ſpaert u traenen menighfuldigh,
En zijt ghelijck als ick in lyden mee gheduldigh.
Wat baet het of ghy ſchoon u lieflijck aenſchijn deckt
Met vochte traenen, en het hayr van 'tvoorhoofd treckt?
Dit onghemeen verdriet ſal noch ten beſten komen.
Zijt lijdtſaem en volhart. Yet bitters ingenomen
Heeft vaeck den moeden vvel tot laeffenis ghebaet.
Miſſchien is oock dit leedt bevord'ringh van onſ' ſtaet.
Hoe

Vrou. Hoe ſoud' ick kunnen ach! die ſchendighe verdrieten,
Die my de traenen langhs mijn vvanghen afdoen vlieten
Die zijn te groot, ick moſt vvel onbevveeghlijck zijn
Indien ick niet beklaeghde 'tvvreed' gheval, dat mijn
En u mijn lief, dus onverſiens komt overſtulpen.
Edel. Van Goode vvorden vvy vvel licht'lijck opghehulpen
Weer uyt het voedtſandt, noch tot een ghevvenſter ſtaet.
Och! niemandt vveet 'tgheheym der Goddelijcker raedt?
Die heeden need'righ leydt in't voetſant overrompelt.
En t'eenemael in't ſlijck van ongheval ghedompelt.
Dien heft een beeter luck vvel morghen aen den dagh
Tot hoogher eer als hy noch oyt te vooren ſagh.
Dit is 'tonvvis beloop van aertſe vvaerdigheden.
Hoe ſou dan kunnen doch een menſch, begaeft met reeden,
Sich quellen doch ſoo ſeer in rampſpoedt tijttelijck?
Vrou. Maer och helaes! ick vreeſ' dat Godt ons uyt het ſlijck
Van onſen rampſpoedt nimmer vveder op ſal beuren
Tot voorſpoedt. O mijn Godt! *Edelm.* Waer toe mijn lief dit
Dat toch verloorē is? beſt neemtmen goedē raedt (treuren?
Waer doormen oyrboirlijck de rampſpoet vvat ontgaet.
En ſchoon of God ons vveer geen voorſpoedt vvou verleenen
Hier op der aerden, is doch vruchteloos het vveenen.
Dat ons in deeſe ſaeck in't minſt niet helpen kan.
Beſt vvachtmen lijdtſaem voorſpoedt eeuvvigh-duyrend',
Den ghever alles goedts, in die vernoeghde zaelen (van
Des Heemels, daer de ſael'ghe zielen ſullen praelen
In aller vveeld', hier mee vertrooſt u dan mijn vrouvv:
Vrou. Dat kan ick niet, mijn lief' ghenoomen of ick vvouvv.
Edel. Ghy kunt vvel, ſoo ghy vvilt u daer maer toe begheven.
Vrou. Och koſt ick! 'kvvenſte my uyt dit bedroefde leven.
Veel ſterven die noch liever leefden op der aerd':
O Godt! en vvaerom acht ghy my de doodt niet vvaerd?

My

My en mijn Lief en mijn onnoosel Kintjen teeder,
Voor die in vveelden noch vvel garen leefden vveder?
Ick sie niet voorderhandt als kommer en ellendt,
En gheen, als maer de doodt alleen, mijns klaeghens end.
O God mijn Heer! vvaer toe vvilt ghy ons noch bevvaeren
In 't druckigh leven, en in d'uyterste ghevaeren?
Och! siet my eens met u ghenadigh' ooghen aen.
Ach! my die ghy hier siet alsoo mistroostigh staen,
U 't lichaem en de ziel vryvvilligh overgheven.
Ick vvensche maer alleen te sterven; Want het leven
Dat ben ick vvars. O doodt! ô doodt! komt hier by mijn;
By my rampspoedighe sult ghy soo vvelkom zijn.
Door u kan ick alleen het ongheval vermyden.
Edel. Mijn ziel vertroost u. Ghy moet dencken dat het lyden
Den uytverkorenen heeft t'aller tijdt verselt.
En 't valt niet half soo swaer dien dieder hem na stelt;
Die kan van ongheluck wel vaeck ghelucken maecken:
En 't lyden is een wegh om tot gheluck te raecken.
Die tot gheduldigheydt maer buyghen kan sijn sin,
Die treedt door lijden tot een grooter voorspoedt in.
Gherust ghemoedt kunt ghy door duldigh lyden winnen:
Daerom stelt wanghelaet en rampspoedt uyt u sinnen:
Wel die hem troosten kan in Godt. Mijn lief bedaert.
Siet hier mijn Dienaer by ons vaerdigh met het paerdt.
Dat ick de hoeven selfs heb av'rechts aenghestaeghen,
Op datmen minder ons sou weeten na e te jaeghen.
'kHeb u kleynodien in een aerden Vat vergaert,
Die wild' ick dat wy hier bedolven inder aerd',
Of wy of d'onse 'tons besaeten weer in weelden.
Mijn ziel vertroost u met het gheen wy t'saemen teelden
Tot troost en lust, waer na ghy dickmaels hebt ghehoopt.
Ay maeckt u vaerdigh, en ghedenckt de tijdt verloopt:

Wy vvachten immers ſchier de tijdt der daegheraede.
Vrou. O Godt! ô Godt! vvaer zijt ghy nu met u ghenaede?
Vaert vvel nu glaeſich-nat ſoo koel der ouder Rhijn,
En al vvat my vvel eer eens placht tot luſt te zijn.
Vaert vvel mijn luſtigh huys gheſocht maer tot verblijden,
Dus in de groente al van ouvv' Voor-Ouders tijden:
Vaert vvel gheboomt ghelieft ſoo dicht en looverrijck:
Vaert vvel mijn Kruyt-hof en mijn bloemen noeghelijck:
Vaert vvel Luſtgaerd groen vol vvelluſt en vol vveelden,
Daer vvy, in beter tijdt, ſoo vaeck ghenoech'lijck ſpeelden.
Spout vveer u blaeden uyt u dorre ſtammen niet,
Voor dat ghy ons of d'onſ', u vveer beſchouvven ſiet.
Och eycke ſchaduvv'rijck! vvaer onder dat vvy ſaeten,
Soo dickvvils, al goe nacht. Ick moet u nu verlaeten.
Ick treck van hier uyt vreeſ' van 'tmorrende ghemeen
Wech naer een ander Land, en 'kweet noch niet waer heen.
Na volcken onbekent en vreemdele gheſlachten
Die ons voor uytghejaeght gheboeft maer ſullen achten,
En ons met onbeſcheydt toedrijven alle leedt.
Edel. S'en ſullen niet mijn lief. *Vrou.* Het geen ick ſeecker vveet,
Kan niemant, oock mijn lief, my uyt het hooft niet praeten.
Daer ſal ick vveeſen dan van alle man verlaeten.
Mijn lieve vvicht! *Man.* Mijn lief, ſoo langh u halve ziel,
Noch by u is, en ſal (ſchoon of het al gheviel,
Dat vvy by een gheſlacht onmenſch'lijck quaemen vvoonen)
U niemandt noch met ſmaedt of laſter-vvoorden hoonen.
Gaet voort mijn Schildtknaep, neemt dē teugel in u handt
En leydt het zedighſkens voort by den teughel-bandt.

VYFDE BEDRYF.

Tweede Toneel.

GRAEF VAN CLEVE. SCHILDKNAET. G. VAN VELSEN. IAN KNOL. PHLIP.

G.v.C. 'TIs meer als middernacht. Och vvacht ick oock te ſpaede!
Het vuyr-root breeckt ſchier uyt der gulder dagheraede.
Mijn Schildknaep! hem! *Sch.* Wat is dat u belieft mijn Heer?
G.v.C. Komt hier van boven af en gheeft my mijn ghevveer.
En neemt het uvv' ick moet gaen Velſen noch eens ſpreken.
Schild. Belieft mijn Heere dan oock niet een licht ontſteecken?
G.v.C. Gheenſins. De moede menſch leydt nu te ruſte ſacht,
Ick dool alleen, ghelijck Ulyſſes, inder nacht;
Om Velſen die het nu ſal met de doodt beſuyren,
Kan ick van vriendſchaps halven niet op't bedde duyren.
In ramp en teghenſpoedt betoon ick alle daegh
Wat onghevalſchte liefd' dat ick tot hemwaerts draegh.
Ick wandel in ghevaer als alleman te ſlaepe
In vreeden leydt. Maer och! dat niemandt ons betraepe.
Ghewaepent op den wegh dus in de nacht ſoo laet,
Daerom mijn Dienaer wacht my ginder aen die ſtraet.
'kSal ſien of ick hem dan noch eens te ſpraeck' kan koomen.
De Wacht is vaſt in ſlaep. Nu dien't my waerghenoomen
Dat ick door gheen gherucht haer immers wacker maeck,
En ſoo om eer, ja wel om al het mijne raeck,
Hier is het gat. Mijn vriendt ick kom om u te ſpreecken
Dus in de naere nacht. En wilt u niet verſteecken
Voor my, ô Velſen! *G.V.* Hou wie roept daer Velſen? *G.C.* Ick
U Vriend. Ick koom u by, wat iſſer? *G.v.V.* Och een ſchrick!
Die my quam over, midts ick was in mijn ghedachten.
Wat doet ghy hier? *G.v.C.* Ick kom u weedaegh wat verſachten.

Een ſeecker vriendt men eerſt in tijdt van ongheluck
Kent, die is met ſijn vriendt met-lijdigh in ſijn druck.
Hoe ſoud' ick konnen doch u, mijn vriendt, vergheeten?
U, U, met vvien ick heb ſoo noeghelijck verſleeten
Mijn's levens gantſche loop in vriendtſchap. Maer ey vvat
Deed' u ſoo ſchricken toch, als ick riep Velſen? *G.v.V.* Dat
(Ick kan doch voor mijn Heer in't minſte my niet veynſen)
Rechts voor dat ghy hier quaemt lach ick in mijn ghepeynſen
Wel diep en vvijt vervvart: Soo dat ick ſchier niet meer,
Selfs van mijn ſelver vviſt. In deeſe ſchijn, mijn Heer,
Is my, daer ick hier lagh, met naer en eyſſ'lijck ſteenen
De ſchim gevvondt des dooden dvvingelandts verſcheenen,
Het komt de Trap daer af, en nadert my al tot
Hier aen de traly toe. Bof, open gaet het ſlot.
De gheeſt die komt hier in. Maer naer ick aen de vvoorden
Vermerckten die hy op de trappen had': ſoo hoorden
Ick dat het vvas te doen om my te ſegghen aen
De doodt, tot ſtraf van 'tleedt van my hem aenghedaen.
'tBleeck daer aen: hy vveeſ' gheſtaedigh op ſijn vvonden;
En met hy by my quam ſoo is hy hier verſvvonden.
G.v.C. Maer vveet ghy dan, mijn vriendt, vvel dat ghy ſterven ſult
Voorſeecker morgen? *G V.* Ia ick trouvven. *G.C.* En de ſchult
En gheeft aen niemandt, als allienigh aen den Schrijver
Deeſ' vvas beleyder van de ſaeck: deeſ' vvas d'andrijver.
Deeſ' heeft alleenigh u veroorſaeckt dit verdriet.
G.v.V. Dat's my aleveleens of hy het zy of niet.
Ick vviſt vvel dat ick gheen ghenaede ſou vervverven
By haer. Voor my, ick ben ſeer vvel ghetrooſt te ſterven.
Ick maeck gien ſvvaerigheydt in 't annegaen de doodt.
Maer (laes!) om u alleen, om u ben ick in noodt.
Mijn vvaerde lief, mijn ziel, mijn eyghen Vrouvv van Velſen.
Waer zijt ghy nu? Och! mooght ghy my noch eens omhelſen
So

Soo lieff'lijck als ghy pleeght, in tijdt van vveeld' en luft,
Sou dit ghefchonden lijck verrotten foo gheruft.
Schoon ofmen't hier en daer van een ghefneên gingh voeren.
G.v.C. Wat fien ick? och mijn vriendt! een van de Wacht fich roeren.
Nu derfick immers hier niet langher ftaen. Ick gae
De goe Godt gunn' u hier, of naemaels zijn ghenae.

I.K. Flip, Flip. *P.* Wat iffer? *I.K.* Me dunckter al weer ien voor 'tgat is.
P. Hey jy droomt van fchollen jy eet gaeren plat vis:
Slaep, flaep. *I.K.* Daer waffer bymē fieterna weer ien in 'tgat.
P. Ie foudt hem in een fack efteecken hebbē fo hadjem ehadt.
Ie droomt mijn borft gaet weer legghe flaepen.
I.K. Ick droom niet. I gat ken icker iens ien betraepen,
Hy fel haer laeten, dat wil ick hum wel fweeren.
Ick fel hem by Velfen in't gat fetten, ben ick aer ien man met eer.

VYFDE BEDRYF.

Derde Toneel.

RAEDT VAN WELBORENE MANNEN.
GERAERT VAN VELSEN.

Bn. Gr. BReeckt Velfens Waepens nu, tot teecken, dat fijn zaedt,
Sal, van dit Hollandts volck, zijn eeuwighlijck ghehaet.
Voldoet 'tgherecht ghy Mannen wel. *Velf.* Meeft al de Helden
Die haer en 'thaere' in vaer voor 'sLandts welvaeren ftelden.
Die hebben oock ghehadt, ghelijck als ick, een endt,
Een fterfdagh opgheleydt, van pijnen en ellendt.
Dies kan ick my dit onluck (foo 'tonluck is) trooften.
Nu fal ick in 'tghetal mee weefen vande grootfte;
Waer van foo kleynen deel het alghemeene padt,
Ter doodt ghegaen is, fonder bloedt-verftorten. Dat
Ben ick te lijden oock ghetrooft: Gaet my vry brouwen
De pijnen die ghy wilt; 'kheb niettemin behouvven.

Mijn lieve Vaederlandt alleen door mijn bestaen.
Schendt vry dit lichaem, ick en stoor my daer niet aen.
Hoe soud' mijn moedigh hart u pynen kunnen vreesen?
Daer 'ksal hier naemaels van Nae-neefs ghehouden vvesen
Voor de behouder van mijn lieve Vaederlandt,
Het vvelck' ick heb verlost van eenen dvvinghelandt.
Een dvving'land die maer socht de Vroomen t'onderdrucken
En haer haer oude Vryigheden te ontrucken.
Een dvving'landt, seg ick, en geẽ Scherrem-Heer of Vorst.
Hier van ick duyd'lijck voel de tuygingh in mijn borst.
Gheluckigh' Inghesetne van mijn Vaederlande,
Nu ghy zijt vry gemaeckt door daedt van dees' mijn handen.
En daer op sterf ick nu, dat gheen bysond'ren haet,
Maer liefde tot 'tghemeen, my dvvangh tot dese daedt.
Mijn leedt (soo't leedt is) is uvvs slaevernijs bevryden.
'k Wil voor mijns Vaederlandts vvelvaren garen lyden.
Hoe soud' een eêl ghemoedt, manhaftigh als het mijn,
Kunnen sijn Vaederlandt sien in soo droeven schijn?
Mijn lieve Vaederlandt, soud' ick u sien bederven?
O neen, dat kan ick niet, 'kvvil thienmael liever sterven.
Ick vveet voorseecker dat my noch daer voor een loon
In 'thuys der Saelighen sal vvorden aengheboôn.
Wat loon? het hoogste goedt, dat ick daer sal vervverven.
En daer voor vvil ick gaeren aertsche lucken derven.
Hier booven sal ick zijn van alle quaelen vry.
Daer vvacht ick al mijn medestanders aen mijn zy.
O eed'le vvoorden! vvacht den tijdt, vvy sullen koomen
By bey de *Brutos* u verlossers, trotse *Roomen*.
Vermidts vvy yv'rend' volghden haer voetstappen nae,
En vryden 't Vaderlandt voor soo ghevvissen schae.
Iuyght Hollandt, Hollandt juyght, ick heb u in mijn leven
Ghevrijdt, Ick heb u vveer u Vryigheydt ghegheven.

U oude

U oude Vryigheydt ; Ick heb u door mijn handt
Soo kloeck ter daedt, verlost van eenen dvvinghelandt.
Dit vvas 'tghevvenste dat my immer cost gheschieden.
Maer u beklaeghe ick (O ghy braeve Edellieden)
Die (onrechtvaerdigh recht) in desen daeghe lijdt
Voor mijn bestaen, vvaer aen ghy doch niet schuldigh zijt.
Ghy lijdt vvel voor een daer vvaer aen ghy niet zijt schuldigh.
Maer lijdt ghelijck als ick voor 't Vaederlandt gheduldigh.
Doch dien ick meest beclaegh', zijt ghy verkooren lief,
Mijn vvaerde Vrou. Mijn Heer beschickt haer desen Brief,
Die'r aenghenaem, maer niettemin sal droef'lijck vvesen,
Hier in mooght ghy mijn ziel dan u vertroostingh lesen.
'k Wensch u hier mee goe nacht tot datmen vveder leeft,
Ey schrijft haer 'tlaetst Vaert vvel van die het selfs niet heeft.

R. van N. *VELSEN* hoe is u nu te moede?

G.v.V. Ick ben noch de selfde Man,
Die Graef *Floris* 't leven nam.

FINIS.

Vonnisse van Geraert van Velsen.

NIET teghenstaende dat Geraert van Velsen *ontallijcke en ongemeeten weldaeden hadde genooten van onsen overleeden Landts heer, den Alderdoorluchtighsten ende Welgeboorensten Vorst* Floris, *Graeve van* Hollandt, *&c. heeft hy hem evenwel daerenbooven, alleen van bysond'ren haet geparst, vervordert 's Landts Adel teghens den selven op te hitsen. Ende dat door heymelijcke nacht-spraecken, vergaederinghen ende t'saemen-sweeringen, so wel in oude als nieuwer Wetten ende heylighe insettinghen, ten hooghsten verbooden, soo langhe dat sy door valsche treck, onder decxsel van Ter-jaght of Voghelvanghst te rijden, den Welghebooren Heere eerst in handen der gewapender Vyanden, ende daernae gevanckelijck op het Huys te* Muyden *ghebracht hebben. Aldaer raedtslaeghende hoe sy 't ghevoeghelijcxst met den selven ons Vaederlandt in en onder 't gebiedt des Conincks van Engelandt soude brengen, zijn sy van de gemeene Ondersaeten verstoort geworden, ende hebben de vlucht ghenoomen. De Moorder hem omçingelt siende, heeft evenwel, noch op* G O D T, *noch deughd, noch op straffen ende ghevaer siende, zijn woede ende goddeloose Ziel willen voldoen; Ende den selven onsen Doorl. Vorst om 'tleven gebracht, ons ende ons Vaederlandt, van onsen Vaeder ende Opper-hoofd berooft zijnde, tot verlaeten ende ellendighe weesen ghemaeckt. Waer op hy* Velsen *voornoemt, ondervraeght zijnde, heeft alle het voorsz sonder pijnen vrywilligh beleeden. Op welcke belijdinge den Eedelsten Heere, mijn Heere* Didrick van Wassenaer, *Burgh-Graef van* Rhijnlandt, Nomine Officij *geeyscht hebbende, ist dat de Eedele Heeren, mijn Heeren de Raden van Staeten des Landts, den voornoemden* Geraert van Velsen *uyt hoogher crachte* Legis Juliæ Majestatis *hebben veroordeelt ende verdamt, als sy hem veroordeelen ende verdammen midtsdesen, ghebracht te worden ter plaetse daermen ghewent is recht te doen, om aldaer aen 'tleven gestraft te worden op wijse als volght:*

EErstelijck, datmen hem sijn Waepen sal breecken voor sijn ooghen, ende daer mede 'tgantsche ghestacht voor uytgheroeyt sal gheacht worden.

Ten tweeden, dat hy naeckt sal worden gesteken in een Vat met ysere nagels, ende daer in sal gherolt worden langs den wege tot dat daer de doodt na volghr

Worden oock alle sijne goederen, roerende ende onroerende, waer ghelegher 's Landts Schatcamer toegheleydt.

Midtsdesen wordt oock ingheroepen alle den vervluchten Adel, om binnen thien aen-een-comende Sonne-schijnen te verschijnen hier voor den Raedt, om haer te verdedighen, of ten eeuwighen daghe uyt onsen Lande ende Vryigheydt ghebannen te zijn, ende haere goederen als voren mede 's Landts Schatcamer toegeleyt te worden. Aldus gedaen ter Vergaederinge der Ed. Heeren, de Staten des Landts binnen Leyden.